No. 3[illegible] DONDERDAG 24 JULI 1924. 24ste Jaargang.

[D]it blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

[Op]gericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
[H]OOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
[V]OORLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 114574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie, HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 14519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 14519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20
Tel. Interc. 11987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

INHOUD: *Reisbrieven van den Heer H. F. Tillema. — Werft Leden! — Nog een wensch. — Minister Colijn over Generaal Van Heutsz. — Gouverneur-Generaals-prijs voor Sportwedstrijden. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Inl. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdeelingen: (I. Amersfoort). — Mededeelingen. — Mutaties van 16 tot 23 Juli 1924.*

Reisbrieven van den Heer H. F. Tillema.

NIAS.

(Slot).

Ik begin te be--ffen, dat een mijner sobats wel eenigszins gelijk -ad, toen hij bij het afscheid nemen zei: „Kerel, wat beweegt je toch, je in al die narigheid te begeven?" Intusschen moet ik trachten, de fotografie-ellende op te heffen, want foto's vormen het voornaamste documentatiemiddel op heel mijn reis. Ik breng het zoover, dat ik den gordijnsluiter open krijg. Nu kan ik tijd-opnamen doen. Ik heb voor mijn lens een dopje van karton en fluweel. Ik trek er aan, het lusje laat los. Losgeweekt. Ik trek aan het car-on, en het laat los van het fluweel, ook losgeweekt. Ik stop de heele zaak in het dekseltje van een maggi-blikje en probeer nu tijdopnamen te doen. De zoeker is beslagen, door de wolken. Schoongemaakt. De lens is beslagen. Ook door de wolken. Schoongemaakt. Ik probeer het weer. Het fluweel blijft aan de lens kleven. Het is werkelijk om dol te worden. Ik moet het opgeven. Nu heb ik in Indië tal van tegenslagen gehad, tal van moeilijkheden moeten oplossen, waarvan hij, die in Europa, vlak bij de reparatie-inrichtingen, fabrieken e. d. zit, geen notie heeft. Nood maakt in Indië vindingrijk. Allen hebben wij Indisch-menschen, dit wel ondervonden. Ook dat er steeds een oplossing mogelijk bleek. Maar men had den tijd, en dien heb ik nu juist niet. Des anderen daags, in de tandoe gezeten, vond ik de oplossing. Met het maken van „moment"-opnamen is het uit, maar dat is voor mijn doel zoo erg niet. Als ik maar opnamen kan maken van bijvoorbeeld een halve seconde of zoo, dan ben ik gered.

En dat kan. Aan mijn lens zit een draad. Als ik hierop een conisch toeloopende, niet te dunne ring laat draaien, en daarop een koperen dop, die goed past, is de zaak gezond. Zoodra ik dus op een plaats kom, waar een constructie-atelier is, ben ik gered. Nias is echter voor mij thans taboe. Het is naar, ellendig, dat ik er geen kieken meer kan nemen, in een voor mij zoo uiterst interessante omgeving; maar er is niets aan te doen. Ik moet berusten.

Na ongeveer zeven uur achtereen in de tandoe te hebben gezeten, kom ik in een passangrahan. Mijn barang laat ik in de, absoluut leege „logeerkamer" plaatsen. Alles is nat. De leeren koffer is o.a. nat als brij. De zon begint door te komen. Gauw alles op de voorgalerij. Ik kijk mistroostig naar mijn apparaat. Ik maak het leeren foudraal open, haal het toestel eruit, en bemerk, dat het leer geheel met schimmel is bedekt. Oók maar in de zon! Na een uur kijk ik eens, of alles al droog is, en druk zonder erbij na te denken op een knop: de sluiter klapt dicht. Ik wind den sluiter op, druk weer op het knopje, en het gaat weer. Nog eens probeeren en nog eens, en jawel hoor, alles is in orde.... en ik vind Nias een best land, waar je schitterend kunt reizen en geweldig kunt boffen.

En dat ik werkelijk geboft heb, dat blijkt uit het volgende: ik heb al het een en ander gezegd van de wegen: dat ze steil waren, glibberig, modderig en onbegaanbaar voor een niet-Niasser. (Ik bedoel met deze opmerking allerminst, den Bestuursambtenaren, die het uitgebreide wegennet met groote moeite tot stand hebben gebracht, een aanmerking te maken).

En nu zit ik te Telok Dallem, aan de Zuidkust. Ik heb een dag of zes achter elkaar een uur of zes, zeven in een stoel gezeten, en gisteren evenzoo lang op een bank van een wagentje, dat mij van Baleiga heeft gehaald. Zoo'n bendy is een beter vervoermiddel dan een tandoe, vooral wanneer die gedragen wordt door Niassers, klein en zwak. Het was een kwelling voor mij maar ik kon niet anders. Het zitten viel me hoe langer hoe zwaarder. De urenlange tocht van gisteren, gezeten op een bankje van hard hout, met een dun stukje imitatie-leer overtrokken, heeft de beker doen overloopen. Zitt- ik gisterenavond niet meer. Gelukkig h- Bestuursambtenaar van Telok Dallem thu- zeer gemakkelijken clubfauteuil. Ik heb nog- in mijn leven een dergelijk meubelstuk - waardeerd!

Gisterenavond heb ik met den mandoer groote wijde klamboe over de klamboe van h- in de passangrahan gehangen en ben ik be- met 0.8 gram kinine in te nemen. Ik moet d- houden tot 14 dagen nadat de laatste k- infectie van malaria voorbij is, want Telok - is een gevaarlijk muskietennest. Het plaa- meen ik, in 1908 gesticht door militairen. In- was het reeds eenige jaren bekend, dat m- verspreid wordt door muskieten. Sedert - wist men, dat muskieten en rawah's bij - hooren. Desalniettemin vestigde men zich - moerassen. Het schijnt, dat bij dergelijke ge- heden het advies van militaire hygiënisten - wordt gevraagd. Of heeft het leger onder zij- dokters geen geschoolde hygiënisten?

Hoe het zij, jaren en jaren heeft de bezetti- moeten betalen aan den vreeselijken vijan- tropen, de malaria. Het schijnt, dat nu to- plaatsing is besloten. Moge men in het verv- het stichten van vestigingen letten, niet alle- strategische, maar ook op de eischen die de hy- stelt. Het kampement heb ik gezien. Ik zal e- veel van mededeelen, nu naar ik meen, toch - verplaatsing is besloten. De woning van den d- is een krot. Het kampement zelfs is nog te - voor goedangs. Het „hospitaal" is.... laat ik - liever zwijgen. De woning van den civiel-be- ambtenaar is goed. Zij beantwoordt aan de e- welke men er voor den vertegenwoordiger - regeering aan mag en moet stellen. Maar de - zing van den dokter? Als het de bedoeling - weest, aan de bevolking te demonstreeren de- schillende waarden, die men hecht aan „gezag- aan „gezondheid", dan heeft men wel den ju- maatstaf aangelegd.

Wie op Nias is, bezoekt de twee bekende - pongs in het Zuiden, Bawomataloewo en H- maetano. Men kan er komen per bendy, langs - goeden weg; de modder van midden-Nias ont- hier. Het was een één-persoons bendy, welke - mijn beschikking kreeg, zoodat ik zelf - mennen. Dat was voor mij een niet gewone- heid, zoodat ik er wel wat tegen op zag; maa- kon niet anders. Vooruit dus maar. Nadat ik - kennis had gemaakt met de trekstangen van - hoogen vlaggestok voor de woning van den - stuurs-ambtenaar, zoodat de tocht bijna een - tijdig einde had gevonden, ging alles goed. - paardje was nog al lui; van vurigheid was, - tegenstaande het een jaar lang niets had uitgev- geen sprake. Wat me niet onaangenaam was- weg voerde langs een eenzame baai, welke d- kende Embden indertijd vermoedelijk heeft - bruikt om kolen te laden, vertelde de heer M- mij. Evenals overal langs den weg groetten - Niassers met een breed handgebaar en de woo- „tabe toean". De Batakkers zeggen: „mallem b- ook als het pagi is. De vrouwen werken ook in - streken hard. Waar, naar het schijnt, malaria, - wormziekte en framboesia echte volksziekten - waaraan ook de vrouw lijdt, en dezen niet als - mannen haar gezondheid in betrekkelijk even- kunnen houden door geregelde tijden van ledig- is het zeer verklaarbaar, dat de vrouw spoedig - oudert. Wellicht is het sterfte-cijfer onder de v- wen grooter dan onder de mannen.

De bendy dan, stopte voor een pad, dat - boven voerde en met steenen was belegd, zoo- dat er een zeer lange, steile trap was gevormd. - boven loopen was voor een niet-getraind man - ik, ondoenlijk, zeide de heer Muller, erbij voeg- „het beste is, dat u op een paard gaat zitten - daarmede naarboven gaat". Nu kan ik niet p- rijden. Ik had indertijd op Java wel eens op - paard gezeten, maar dat was al ongeveer 25 j-

BESCHIKBAAR.

...len, zoodat dit feit geen gewicht in de schaal ...e. Ik keek eens naar de trap, dacht eens aan ... warm het was, en hoe ver", en besloot, om het ...n 's hemelsnaam, maar op te wagen; met het ...d-mennen was het goed gegaan. Het zou met paardrijden ook wel losloopen. Ik besteeg dus ... paard van den oppas. Het ging in het begin ..., maar toen begon de eigenlijke klim. Het paard ...d herhaaldelijk met een zijner achterpooten in ... modder uit (het volgde niet de treden van de ..., maar liep ernaast) en deed dan heel gek. Ik ... dan het gevoel, van in heel labiel evenwicht te ...keeren. Met behulp van teugels, manen, zadel..., beenen, kuiten, bleef ik er op zitten. Maar ik ... blij, toen ik boven was. Ik heb bij het stijgen ... op mijn horloge gezien. Bij het dalen wel; dit ...rde 20 minuten. De trap eindigt in een zeer ...aien toegang tot kampong Bawomataloeno.

In het bekende werk van Schröder vindt men er ... afbeelding van, en bovendien nog tal van ...ere, betrekking hebbende op dezelfde bekende ...erzetting. Ze ligt ongeveer 300 Meter hoog, is de ...otsie van Nias en telt ongeveer 1300 inwoners. ... woningen zijn, evenals in een Europeesche stad, ...netje aan mannetje geplaatst, langs de zijden ... een flinke breede straat. Men treft er tal van ...aple steenen voorwerpen aan, zooals een pyra...de met afgeknotte spits, welke dient bij sport...eningen om er over te springen. Aangezien ze ...geveer 2 Meter hoog is, wordt hiertoe durf, ...acht en oefening vereischt. Met behulp van het ...s-hoofd der kampong vonden we heel spoedig ...and die zijn kunsten voor ons wilde vertoonen. Het was een heerlijk gezicht, den goed gebouw..., lenigen Niasser, die hindernis te zien „nemen". ...nam er een kiek van, maar moet met het ont...elen wachten tot ik te Padang ben. Ongeveer ...dert opnamen wachten thans op den fotograaf. ...zijn er bij, die het zeer vochtige klimaat van ...den-Nias hebben moeten doormaken, en al een ...r weken oud zijn.

...en oud-militair, die te Telok Dallem is blijven ...ngen en hier op duizend manieren zijn brood ...kt, en dus ook fotografeert, vertelt mij dat het ... terecht komt. Als oud-militair, topograaf...emer is hij een echt rimboe-man, zoodat hij het ...bij het rechte eind kan hebben.

Midden in de kampong staat het grootste huis ... Nias, in Schröders tijd ook het mooiste, maar ...ert het dak van atap is vervangen door plaatijzer ...eft het dien rang verloren. Ik ben er binnen ge...est. Het rust op ongeveer honderd, zeer dikke, ...ulen pilaren. De vloer bestaat uit zeer dikke ...len. Een ervan had een doorsnede van ongeveer ...e meter. „Er kleeft bloed aan dit huis", merkte ... heer Muller op. Vraag niet, hoeveel slaven er ...ertijd aan hebben gewerkt. Evenals in alle ...zen waren ook hier de vertrekken voor de ont...ngst der gasten, een voor mannen en een voor ...uwen, het grootst. Het gedeelte, bestemd om er ...e slapen, was zeer klein. De ventilatie was er ...d, de toetreding van licht niet bijzonder.

De heer Rabeneck, de zendeling van Hilisimae...o, was over 't algemeen over de ventilatie in de ...izen niet te best te spreken. Hij vond de huizen ...chtig en hij schreef hieraan het veelvuldig voor...en van ziekten der ademhalings-organen onder ... kinderen toe.

Een ongunstige omstandigheid daarbij is dat de ...nderen geen kleeren dragen en 's nacht onbedekt ...pen. De dokter van Telok Dallem bracht de zeer ...l voorkomende buikziekten in vermoedelijk ver...nd met framboesia.

De tweede kampong, Hilisimaetano, bood onge...r hetzelfde beeld. Alleen was hier zeer duidelijk ... zien, hoe men zich vroeger, door de kampong te ...geven met een ongeveer twee meter hoogen ...enen muur, vrijwaarde tegen invallen. Ook hier ...s een mooie, van bekapte steenen opgezette, bad...ats, een voor mannen en een voor vrouwen. Die ...plaatsen dienen ook voor de voorziening in de ...hoefte aan drink- en waschwater. Het wordt in ongeveer twee meter lange bamboe's gehaald, waarvan de tusschenschotten zijn doorgestoken. Het water halen is meestal het werk der vrouwen en meisjes. En het is een zwaar werk, daar de afstand van de woning tot de bron vaak groot is. Is het dus een wonder, dat het gebruik van het reinigende vocht gering is?

En hiermede eindig ik mijn reisbrief over Nias, die naar ik hoop, er toe zal bijdragen, de belangstelling voor dit deel der „buitengewesten" wat te verhoogen, en de waardeering voor den toegewijden arbeid door allen ten toon gespreid, te doen toenemen.

Werft Leden!

Laatstelijk in het Koloniaal Weekblad van 12 Juni werd het verzoek gericht tot de leden van Oost en West om door persoonlijke propaganda werkzaam te willen zijn aan uitbreiding van het ledental der Vereeniging. Een verzoek, dat voordien in verschcidene toonaarden is gedaan geworden. Ofschoon de uitwerking van dergelijke aansporingen niet bepaald bevredigend kan genoemd worden, zoo is het niettemin duidelijk dat deze pogingen om uitbreiding te geven aan de Vereeniging, niet mogen worden opgegeven. Frappez toujours blijft het wachtwoord en stilstand is achteruitgang. In den regel zonder gevolg wordt dan soms, plotseling en onverwacht contact verkregen, als blijkt uit de voorbeelden in „persoonlijke propaganda" (zie K.W. van 12 Juni l.l., No. 24). Daarmede is, naast de permanente gestie welke de Vereeniging uitoefent om dezelve op breeder basis te brengen, het nut van dezen maatregel voldoende aangegeven. Groei van de Vereeniging beduidt meerdere versterking van den band tusschen Nederland en zijn Overzeesch gebied, wat juist in dezen tijd van het grootste gewicht is en ook zoo wordt erkend en ingezien. Aan het krachtig toehalen van dien band wordt op allerlei wijzen gearbeid. In Londen is daar de Wembley-tentoonstelling — waarover een belangwekkend artikel in ons No. van 3 dezer — straks gevolgd door die in Parijs. En Nederland? Bevat het gerucht waarheid dat in 1928, in het 3e kroonjaar der regeering van H. M. de Koningin en 45 jaar nadat in Amsterdam eene Koloniale tentoonstelling gehouden werd hier wederom zulk eene tentoonstelling zal worden tot stand gebracht?

Wat daarvan zij, het is bekend hoe de Vereeniging Oost en West haar doel nastreeft. Haar terrein van bemoeienis is een ander dan dat hetwelk het organiseeren van tentoonstellingen beslaat, met dit voorbehoud dan dat haar stiefkind, de Naaml. Vennootschap „Boeatan" op hoogstverdienstelijke wijze deze aangelegenheden binnen den kring harer werkzaamheden betrekt, zooals nog zeer onlangs in de Gothische zaal in Den Haag gebleken is.

Langs welke wegen Oost en West ook worden saamgebracht, ze strekken tot bevordering der hoogste ideëele belangen. Daaraan kan elk lid van de Vereeniging Oost en West iets toe bijdragen. Door het aanwerven van een ander lid groeit de Vereeniging en kan zij hare wieken ruimer uitslaan. Dit kan niet anders dan ten goede komen aan die groote belangen welke ieder lid van Oost en West — het lidmaatschap is het bewijs — ter harte gaan. Werft leden!

Nog een wensch.

Bij de viering van het 25-jarig bestaan der Vereeniging Oost en West zijn vele wenschen geuit betreffende de bevordering van kennis van het Indische volk, zijn nijverheid en zijne beschaving, en betreffende het aanhalen van de vriendschapsbanden tusschen Oost en West. Maar ik zou daarbij den wensch willen voegen dat de Vereeniging werk-

zaam moge zijn tot bevordering van de *éénheid* van het Nederlandsche Rijk, en dat het gelukken moge deze tot stand te brengen.

Nog steeds stellen vele Hollanders zich voor dat Holland een groot Rijk is en Indië niets meer dan eenige eilanden die daaraan toebehooren; zelfs Regeeringspersonen spreken van „bezittingen" en „koloniën". Men vergeet dat Nederland in Europa slechts 7 millioen inwoners telt, maar in Indië meer dan 50 millioen. Men wil dat die 50 millioen geregeerd worden door de 7 millioen, die Indië nauwelijks kennen; een koelie-ordonnantie, een onderwerp dat alleen door iemand die de Indische toestanden bij ervaring kent, goed beoordeeld kan worden, wordt in de Tweede Kamer der S. G. uitvoerig besproken door een afgevaardigde die nooit in Indië geweest is. Waarom zijn er geen afgevaardigden uit Indië in de Volksvertegenwoordiging? Worden niet de belangen van de Provinciën in de Kamers verdedigd door personen uit de Provinciën afgevaardigd? Zoo kan en moet het ook zijn met Indië. Nederland heeft niet over Insulinde een „mandaat" van den Volkenbond, want Insulinde is een *deel* van het *Rijk*. Maar dat wil men in Holland niet erkennen. Professor mr. M. Treub schreef onlangs dat de staatkundige en de economische beteekenis van Nederland voor een goed deel door Indië worden bepaald; Dr. Nolens merkte in de Arbeidsconferentie te Genève op, dat men Nederland ondanks zijn 57 millioen onderdanen altijd als minder belangrijk beschouwt. Dat is onze eigen schuld. Indië maakt zelf zijn Staatsbegrooting van inkomsten en uitgaven op; maar deze worden in Holland goedgekeurd zonder dat Indië daarin stem heeft; zijn 50 millioen inwoners met hun land moeten verdedigd worden om onafhankelijk te blijven, maar de middelen daartoe worden bepaald en toegestaan door de 7 millioen Nederlanders in Europa, die zich, hoe trotsch zij zich tegenover Indië ook voordoen, te arm houden om er behoorlijk in te voorzien. Ontleent een Rijk zijn staatkundige beteekenis niet voor een groot deel aan zijne weermacht? En is een Rijk van 57 millioen inwoners niet in staat om eene vloot te bezitten en te onderhouden, te zamen met een landmacht en eene luchtmacht, sterk genoeg om zich te verdedigen? Waarom bestaat dat bij ons niet? Alleen omdat men in Holland, in dwazen eigenwaan, aan de Indiërs niet de rechten (en dus ook plichten) van Nederlanders toekent. Heel spoedig is dat niet te verkrijgen: daarvoor moeten wetten, die nog aan verouderde toestanden doen denken, afgeschaft en door nieuwe vervangen worden, het rassenverschil moet verdwijnen, Arabieren, Chineezen, Japanners, die lang in Indië gewoond hebben, moeten geen „vreemdelingen", maar Nederlanders zijn; nieuw aankomenden moeten slechts voor een bepaalden tijd als vreemdelingen beschouwd worden, dit geldt ook voor Europeanen; eindelijk moet de vertegenwoordiging niet, zooals in Holland, gekozen worden door Jan-en-alleman, maar door de intellectueelen. Dit alles is mogelijk: aan Oost en West de taak van propaganda en voorbereiding!

M. L.

Minister Colijn over Generaal Van Heutsz.

Minister Colijn, die van 1898 tot 1909 onder generaal Van Heutsz heeft gediend, geeft in Eigen Haard bij diens portret een bijschrift dat van warme waardeering getuigt. Hij legt daarbij er den nadruk op, dat met 1898 door Van Heutsz is ingeleid een principieele wijziging in ons koloniaal beheer. Onder Van Heutsz is begonnen met een politiek stelsel, waarbij de grondslagen zijn gelegd voor een toekomstig Indisch Rijk.

Ruim 10 jaren, schrijft de heer Colijn, genoot ik het voorrecht zijn medewerker te zijn en het

grootste deel daarvan verkeerde ik met hem o[p het] nauwst. Zijn zwakheden bleven mij niet verbo[rgen;] zijn sprekende karaktertrekken wekten een e[n-]maal neiging tot verzet, maar in den regel gi[ng] bekoring van uit. Zijn onmiskenbare groothe[id,] in den diepsten grond *altijd* nobele geaar[d,] drong tot bewondering.

De eerste kennismaking van den toenma[ligen] jongen Luitenant met den reeds met roem [om-]straalden Luitenant-Kolonel Van Heutsz was [in] den eersten niet bemoedigend. In aanmerkin[g ge-]bracht voor een betrekking, waarbij Van Heuts[z het] beslissend woord te spreken had, werd aa[nvan-]kelijk een ander aangewezen. „Ik weet allee[n van] hem dat hij bidt", zoo luidde het oordeel, „[maar] niet dat hij vechten kan. En de laatsten h[eb ik] noodig." Toen hij er echter op gewezen werd, [dat] de jonge officier reeds op Lombok zijn sporen [ver-]diend had en toen ik enkele dagen later onde[r het] persoonlijk bevel van Van Heutsz aan een [actie] tegen den vijand deelnam, werd met gelijke d[ui-]lijkheid van het veranderd inzicht blijk geg[even:] „Nu ik zie dat ge het werken met het bidden [ver-]eenigt kan ik u gebruiken."

Van dat oogenblik af tot aan mijn vertre[k uit] Indië in 1909 — kort voor zijn aftreden als Go[uver-]neur-Generaal — heb ik hem, in ongestoord[e] trouwen, van nabij gediend.

Voor wie hem met toewijding ter zijde sto[nd,] was hij een even toegewijd chef. Somtijds bu[iten-]gewoon veeleischend, geen zwarigheden dul[dend,] niets onmogelijk achtend, maar tegelijk gul met lof wanneer een moeilijke taak tot een goed [einde] was gebracht.

Ook had hij een ruimheid van opvatting, [die in] de militaire wereld niet altijd wordt aange[troffen.]

Toen hij mij in 1900 aanzocht om, onder [gelijk-]tijdige bevordering bij keuze tot kapitein, als [zijn] adjudant op te treden, opperde ik daartegen [aan-]vankelijk bezwaren. Ik achtte mij om so[ciale] redenen voor dien post niet zeer geschikt. Da[nsen] en kaarten deed ik niet en de generaal zocht [na] zijn tochten wel eens verstrooiing in het kaarts[pel,] terwijl, naar Indischen trant, bij partijen [ten] Gouvernementshuize vaak gedanst werd.

Het antwoord kwam per keerende post en was in den gewonen trant. „Niet ter zake dien[end;] „het lag niet in mijn voornemen U voor bevord[ering] „bij keuze voor te dragen wegens bedrevenhe[id in] „dans of kaartspel."

Nooit heeft hij mij in al die jaren iets gev[raagd] te doen wat tegen mijne overtuiging zou he[bben] ingedruischt. Zelf op religieus terrein volstrekt [on-]verschillig, was hij wars van alle vijandschap. [Ook] hierin was hij breed van opvatting.

Het laatst heb ik hem ontmoet in Januari [van] dit jaar in Zuid-Tirol.

Naar het lichaam een wrak.
Met een helderen geest.
Gaarne vertoevend in het Verleden, toch voor [het] Heden niet onverschillig.

Toen ik als Minister van Financiën optrad [heeft] hij mij geschreven: Uw aanvaarden van die p[orte-]feuille beteekent slagen! Ik veroorloofde mi[j in] Januari mijn twijfel dienaangaande kenbaa[r te] maken, omdat wij het ditmaal niet *saam* zou[den] afdoen. Maar hij wilde van dien twijfel niet ho[oren.] „De tegenstand dien ge ondervindt beteekent al[leen] „dat het minder vlug zal gaan, maar geenszins [dat] „het *niet* zal gaan."

Zijn vertrouwen was grooter dan het mijne. [Ik] heb hem in stilte daarvoor gedankt. Omdat er [uit] bleek dat het vertrouwen van mijn ouden c[hef,] dien ik jaren lang met raad en daad ter zijde m[ocht] staan, nog ongebroken was.

De heer Colijn besluit zijn herinneringen:

En allen wijzen heen naar een rechtschap[en] karakter, naar een man met sterk rechtsge[voel,] naar een man die zeker ook gebreken had, ge[en] geringe zelfs, maar van wien als eindoordeel ge[ldt]

g dat hij tot de allergrootsten van ons geslacht hoort.

(Vaderland).

Gouverneur-Generaals-prijs voor Sportwedstrijden.

Het Departement van Onderwijs en Eeredienst Weltevreden deelt mede, dat de Gouverneur-Generaal een persoonlijk bewijs van belangstelling in de bevordering der lichamelijke opvoeding op de Indische scholen heeft gegeven door een wisselprijs uit te loven voor een door dat Departement te organiseeren sport-competitie voor de scholen van voortgezet- en vak-onderwijs op Java. Het plan voor deze competitie zal zoo spoedig mogelijk worden vastgesteld en bekend gemaakt. Voorloopig kan worden medegedeeld, dat als deelnemers zullen worden toegelaten al die scholen (zoo particuliere als openbare) waarbij aan leerlingen van rijperen leeftijd (dus geen scholen voor lager onderwijs) stelselmatig onderwijs in sport en gymnastiek wordt gegeven onder deskundige leiding en deskundige contrôle. Stelselmatig d.w.z. als onderdeel van het leerplan voor de geheele school, want op bevordering van de lichamelijke oefening der geheele schooljeugd komt het aan.

Waarschijnlijk zal de competitie gehouden worden in den vorm van een tienkamp, d.w.z. dat door elke school een groep van tien leerlingen en enkele als reserve zal zijn aan te wijzen om zich in nader vast te stellen deelen der lichte athletiek met een dergelijke groep van andere scholen te meten. Het aanvankelijk plan beoogt de scholen van West-, Midden- en Oost-Java afzonderlijk tegen elkaar te doen uitkomen, waarna dan door de drie winners wedstrijden zullen worden gehouden voor het school-kampioenschap van Java. De school, die dit kampioenschap weet te verwerven, komt voor een jaar in het bezit van den Gouverneur-Generaals-prijs.

Van deze gelegenheid kan worden gebruik gemaakt om tevens te vermelden, dat een krachtige uitbreiding van het aantal scholen, waarbij de lichamelijke oefening op het programma staat, te verwachten is. Door de militaire gymnastiek- en sportschool te Bandoeng, wordt n.l. een eerste groep van instructeurs afgeleverd, die door een zeker niet licht examen bewezen hebben, dat zij de veelzijdige en zeer degelijke opleiding aan die school met vrucht gevolgd hebben, een opleiding, waarbij mede met de belangen van het onderwijs rekening gehouden.

Bekend mag worden ondersteld, dat deze instructeurs zich gedurende hun opleiding practisch hebben geoefend in het geven van klassikaal onderwijs in de Zweedsche gymnastiek aan de leerlingen van nagenoeg alle Bandoengsche scholen. Bandoeng is dientengevolge — niet het minst in de onderwijswereld door de voortdurende samenwerking op dit terrein tusschen den bond voor lichamelijke opvoeding en de afdeeling Bandoeng van het N.I.O.G. een enthousiast sportcentrum geworden, van waaruit een krachtige propaganda zich doet gevoelen voor dit belangrijk onderdeel eener harmonische opvoeding van de Indische jeugd. Tevens is daardoor afdoende bewezen, dat, zelfs waar het onderwijs uitsluitend in handen van militairen is, deze gymnastiek met „militairisme" niets te maken heeft.

Voor het Onderwijsdepartement is het ideaal natuurlijk, dat dit gymnastiekonderwijs gegeven wordt door de onderwijzers en onderwijzeressen. Dat neemt niet weg, dat met groote dankbaarheid het aanbod van den legercommandant is aanvaard, om bij de verdeeling van de hoogerbedoelde groep instructeurs over de verschillende garnizoenen rekening te houden met de wenschelijkheid om hen, voor zoover hun dienst bij de troep dit toelaat, mede te belasten met onderwijs in de Zweedsche gymnastiek op de scholen.

Dit zal ongetwijfeld onze Indische jeugd ten goede komen, al zijn niet overal de omstandigheden zoo gunstig als te Bandoeng, met name wat het klimaat betreft.

Nog kan vermeld worden, dat de Legercommandant het denkbeeld heeft geopperd, om alle onderwijzers, die voor de militie onder de wapenen moeten komen, indien zij dit wenschen gedurende hun diensttijd de lessen aan de gymnastiek- en sportschool te doen volgen. Het mes snijdt dan aan twee kanten: de geoefende soldaat wordt tevens bekwaamd voor een belangrijk deel van zijn onderwijzerstaak, wat hem persoonlijk èn het onderwijs ten goede moet komen. Onnoodig te zeggen, dat dit denkbeeld door Onderwijs met onverdeelde instemming is begroet.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Het Koperen Feest van de „Vereeniging tot Oprichting van Jonge Vrouwenscholen in Ned.-Indië".

Tusschen bovenstaanden titel en den naam dezer rubriek zullen de lezers waarschijnlijk niet dadelijk verband gevoelen. Toch bestaat dat.

Vestigden wij hier al eens meer de aandacht op de sedert een paar jaar te 's-Gravenhage (Westeinde 46) met succes werkende *„Koloniale School voor Vrouwen en Meisjes"*, wijl de leerlingen dezer school in Indië moeten toonen de *„kunst"* te verstaan waarlijk goede en bekwame huisvrouwen en moeders te zijn, die haar gezin en het land, waar zij vertoeven, ten zegen worden, zoo beoogt de vereeniging in hoofde dezes genoemd de beoefening der *„kunst"*: het Indo-paupermeisjes op te voeden tot waardige leden der maatschappij.

Zooals destijds ook in het „Koloniaal Weekblad" met instemming werd vermeld, heeft mevrouw *Hissink-Snellebrand*, een talentvolle oud-onderwijzeres in Ned.-Indië, toen zij, nu ruim twaalf jaar geleden, hier te lande met verlof was, deze vereeniging tot stand weten te brengen, door de warme opwekking, die er van haar uitging, in het belang van de dikwijls zoo verwaarloosde Indo-Europeesche meisjes, voor wie zij zoo gaarne een verstandige, liefhebbende moeder wilde zijn. *„Oma"* is dan ook de naam, waaronder zij thans in Indië algemeen bekend en geëerd is.

Ongeveer gelijktijdig met het zilveren jubileum van „Oost en West" vierde hare vereeniging het koperen feest. Zij verzocht ons opname van het volgende, waaraan wij gaarne voldoen, daar het een goed denkbeeld geeft van de door haar en hare helpsters beoefende *„kunst"* welke de waardeering en steun behoeft van alle weldenkenden en in het welzijn van Indië belangstellenden:

„Het was op het einde van 1910, dat de eerste stappen werden gedaan om middels het gezinsleven den geestelijken, zedelijken en materieelen toestand van de Indo-paupers hier te lande te verbeteren en daardoor de medezeggingskracht en het medezeggingsrecht in bestuursaangelegenheden van den jongen loot aan den Nederlandschen stam in onzen „Oost" te versterken. Zeker is het goed het oog omhoog te richten en zich te verheugen over den merkbaren vooruitgang van onze broeders en zusters uit de hoogere standen gedurende de laatste tientallen jaren, maar den bodem, waarop men staat, moet men niet verwaarloozen. Al is het waar, dat een enkele sterke geest jarenlang de omgeving kan beheerschen, als hij niet gedragen wordt door het volk, *zijn* volk, dan verdwijnt hetgeen hij gewrocht heeft.

Hoe is het nu met onze pauper Indo-bevolking; welke is de plaats, die zij in het eigen vaderland, in Oost-Indië, inneemt en later zal innemen? De heer dr. Nieuwenhuis moge er anders over denken doordat hij de kracht niet kent, welke in ze sluimert, *wij* wenschen, dat zij Nederlanders blijven, dat zij Neerland's taal en cultuur tot in lengte van dagen in Oost-Indië zullen handhaven, dat zij de gelederen der geestelijk oudere broeders zullen versterken.

„Zal dit mogelijk zijn? Ja, mits geen krachten verspild worden, mits men den invloed van het gezinsleven op zijn rechte waarde schat en er naar streeft het meisje tot het juiste inzicht van haar

roeping te brengen en haar in staat stelt aan hare verplichtingen te voldoen. Waar blijft thans het meerendeel onzer Indo-paupermeisjes? Waarheen men ook blikt, men ziet ze slechts sporadisch, terwijl de pauperjongens in zoo heel veel grooter aantal om ons heen zijn: bij het leger, in ondergeschikte betrekkingen, bij verschillende takken van dienst! Waar zijn de meisjes? Geldzucht verkwanselt ze, liederlijkheid vertrapt ze! Een van de pupillen van de Juliana Stichting I te Malang vertelde eens aan „Oma": Op een morgen kwam mijnheer X, een administrateur, wiens vrouw in Europa vertoefde, bij Pa en zei: „ik wil je dochter onderhouden, ik zal goed voor haar zijn, geef ze mij!" En het kind dacht: wat is dat: onderhouden? Ze kroop onder haar ouders ledikant om zich te verschuilen; zij begreep niet, zij voelde, zij was bang. En toen de dominee op zijn rondreis in haar dessa kwam, zeide deze: „Breng haar naar de Juliana-Stichting, daar is zij veilig". En wij, bestuursleden, wij waren blijde haar op te kunnen nemen, haar en haar beide zusjes. De zusjes konden lezen noch schrijven, zij ternauwernood het a. b. c. dier vaardigheden. En zoo zijn er honderdtallen van onze zusterkens in Java's binnenlanden. Zoekt ze op, vrienden, brengt ze bij ons, wij willen ze met wijding en liefde op het pad der deugd doen blijven. Nadere inlichtingen verstrekt u gaarne ieder bestuurslid. Veel dergelijke gure verhalen zou ik u kunnen doen.

„Ons werken schenkt ons een groote voldoening; velen hebben wij gesteund, maar we moesten zoo heel veel meer doen. Thans, nu wij het koperen feest onzer vereeniging herdenken (October 1911 werden de Statuten bij Koninklijk besluit goedgekeurd) denken wij met weemoed aan het woord van den oud-inspecteur van het E.L.O. in Ned.-Indië, den heer B. Kool: niet één, maar honderd dergelijke inrichtingen heeft Indië noodig. Mijn antwoord was: „laten wij met één beginnen, meer zullen volgen". Thans zijn er twee: J. S. I te Malang, J. S. II te Ambarawa. Veel te weinig. Toch werken wij zoo zuinig, maar de tijden zijn zwaar, de geesten gedrukt. Vrienden, helpt ons om het bestaande steeds meer en beter aan hetgeen wij beoogen nabij te doen komen; dat een ieder in steeds wijder kring ons werk bekend make, dat ieder uwer zusterkens tot ons voere, dat een ieder zijn penningske offere; dat zij, die onze veste verlaten, een deel hunner have naar de J. S'en zenden. Wij hopen steeds ons werk uit te breiden."

„Oma", Malang.

Ligt het niet op den weg van het *Indo-Europeesche Verbond"* om ook deze zoo nuttig werkende Julianastichtingen te steunen?

Volgens het verslag in *„Het Vaderland"* van de onlangs te 's-Gravenhage opgerichte *Afdeeling Nederland* van dat Verbond beoogt het:

„de behartiging van een groepsbelang, dat der Indo-Europeanen. In Juli 1919 ontstond het Verbond, op voorbeeld van het verbond van de Eurasians in Engelsch-Indië. Daar de regeering te veel uitsluitend aandacht gaf aan de belangen der Inlanders, vereenigden de Indo-Europeanen zich om zelf hun belangen te behartigen, door bevordering van het onderwijs, ook door oprichting van bibliotheken enz., voorts door verdediging van de rechten der Indo-Europeanen, bevordering der saamhoorigheid en socialen arbeid."

Zoo er ooit nuttige en hoognoodige sociale arbeid ten bate der Indo-Europeanen is verricht, dan is 't toch zeker wel door „Oma" en door hare *„Vereeniging tot oprichting van Jonge Vrouwenscholen in Ned.-Indië"*, die onlangs haar koperen feest vierde, doch helaas nog altijd niet genoeg hulp en medewerking ondervindt.

Tentoonstelling van Javaansche Waterverfschilderijen.

In de voorzaal van Boeatan, Heulstraat 19, Den Haag, is een „Klein maar reine" tentoonstelling van aquarellen, Indische landschappen door den Javaanschen schilder *Raden Mas Crebet*. Een vrouwelijke collega bracht ze mee naar Holland, om ze hier aan belangstellenden te toonen en zoo mogelijk te verkoopen. In eenvoudige, kartonnen omlijsting, voldoen ze tusschen de Javaansche batiks bizonder goed.

De toegang tot de zaal is vrij.

Van Week tot Week.

16—21 JULI 1924.

Roomsch-Katholieke Missie op Bali. Nu de plannen vestiging van de R. K. Missie op Bali vasteren hebben aangenomen, wordt niet alleen in daartegen gewaarschuwd (o.a. door het Bali sche Volksraadslid Tjokorda Raka Soekaw maar verhieven zich ook hier te lande stem tegen dat voornemen (V. E. Korn, die als co leur op Bali heeft gediend; Dr. G .P. Ro J. W. van Nouhuys, allen in de Nieuwe Rott. rant, resp. van 10, 12 en 15 dezer).

Vliegveld bij Medan. Bij Medan wordt binnen maanden een zeer groot vliegveld aangelegd behoeve van de vlucht van Nederland naar

Zelfbestuurder geschorst. De Zelfbestuurder te Si is geschorst wegens verduistering van landsch gelden.

(In den Reg. Alm. wordt als bestuurder Siantar (onderafd. Simeloengoen, Oostkust van matra) vermeld Waldemar Toean Naga Hoeta zoodanig benoemd in Oct. 1916).

Het Sabangdok. Het groote voor Sabang bestemde is, na in zes gedeelten door de nieuwe of g schutsluis te IJmuiden te zijn geschut en in haringhaven aldaar weder in elkander te gezet, den 16en dezer met de sleepbooten Ma van Heemskerk en Vlaanderen van het Bu Wijsmuller naar de plaats van bestemming trokken. Men hoopt dit 5000-tons dok in 90 à dagen naar Sabang te brengen.

Voorstel tot oneervol ontslag. De voorzitter van gewestelijken raad te Semarang heeft voorgest oneervol ontslag te verleenen aan den direct van de gewestelijke werken, dr. W. B. Peteri gens het aannemen van retourcommissie.

De Solo-valleiwerken. De voorbereiding van de werken der Solo-vallei is thans zoover gevorderd, dat de begrooting voor 1927 een post voor de her ting te verwachten is.

Besmetverklaring opgeheven. De besmetverklaring Soerabaja met pest is opgeheven.

Gedetacheerde officieren. De gedetacheerde bero officieren zullen vóór 31 Januari 1925 terug zonden worden. De Indische Regeering suppl het tractementsverschil gedurende den resteer den detacheeringstermijn.

Hulde aan de nagedachtenis van Generaal Van He Het Alg. Handelsblad te Semarang wekt de In sche pers op propaganda te maken voor de richting van een gedenkteeken voor Generaal Heutsz.

Op initiatief van den Heer Frijling is een com in vorming voor de oprichting van een standb in Indië.

Op voorstel van Generaal Swart werd op den 20en dezer te Amsterdam gehouden jaar gadering van den Bond van Ridders der Milit Willemsorde beneden den rang van officier, sloten dat de bond het initiatief zal nemen stichting van een comité voor de oprichting een standbeeld voor Generaal Van Heutsz te A sterdam.

J. M. Groen †. De Referendaris aan het Departem van Financiën, de heer J. M. Groen is te We vreden overleden.

Pest op Java. Blijkens opgaaf van gerapporteerde p gevallen kwamen in de week van 3 tot en met Juni in totaal 70 gevallen voor, waarvan in de a Temanggoeng 10, Magelang 6, Bandjernegara Soerakarta 6, Klaten 8, Bojolali 14, Semarang Salatiga 18, Kendal 3 en Pekalongan 3.

Werkloosheid. Er zijn 150 sollicitanten, waaronder ingenieurs, naar de betrekking van opzichter de gewestelijke werken te Bandoeng.

Lid van den Raad van Indië. Bij Kon. Besluit is noemd tot lid van den Raad van Indië, de H L. C. Westenenk, Gouverneur der Oostkust Sumatra.

De Rechtshoogeschool. In den Volksraad heeft de machtigde van de Regeering medegedeeld, dat Rechtshoogeschool vermoedelijk in den loop October zal worden geopend.

A. Twijsel †. Te Weltevreden is overleden de Referendaris aan het Departement van Justitie, de He A. Twijsel.

omtram Semarang-Cheribon. Volgens de Preangerbode is in principe overeengekomen, dat de exploitatie van de Semarang-Cheribon Stoomtram door de Staatsspoor zal geschieden, wellicht met 1 Jan. 1926.

iegongeluk. Te Soekamiskin is een A.V.R.O.-toestel van een hoogte van 100 meter neergestort. De vlieger Hilgers kreeg een wonde in het gezicht, de passagier Pennock een ernstige wonde aan het been. Het toestel is geheel vernield.

De Generale Staf stelt een enquête in naar de vele vliegongelukken in den laatsten tijd tengevolge van slechte landingen.

euw Inlandsch ziekenhuis. Den 15en Juni werd het Inlandsch ziekenhuis „Nirmala" te Karang Anjar (Kedoe) feestelijk geopend.

ofessoraat Rechtshoogeschool. Mr. P. M. Trapman, advocaat en procureur te Leiden, is aangezocht voor het ambt van hoogleeraar in het strafrecht en strafprocesrecht en criminologie aan de op te richten rechtshoogeschool te Weltevreden.

dders der Militaire Willemsorde. Uit het jaarverslag van den Bond van Ridders in de Militaire Willemsorde beneden den rang van officier, uitgebracht in de jaarvergadering te Amsterdam op 20 dezer, blijkt dat momenteel nog 183 ridders beneden den rang van officier in ons land in leven zijn, waaronder vier ridders der derde klasse.

sident van Rembang. De assistent-resident van Cheribon, de heer W. P. A. Kloprogge, is benoemd tot resident van Rembang.

eenkool op Borneo. Rijke steenkoollagen zijn aangetroffen in het Tanahboemboesche bij de plaats van het hoogovenbedrijf. Naar men meent zullen zij vercokesbaar zijn.

nbouwexploratie op Timor. Binnenkort zal Timor worden opengesteld voor particuliere mijnbouwexploraties.

oor Indisch Bronbeek. Voor de hulp aan oud-strijders in Indië is van Curaçao een bedrag van ruim f 125 ontvangen.

Uit Indië is bericht ingekomen, dat tot 11 Juni j.l. voor Indisch Bronbeek in totaal bijna f 78.081 is ontvangen. (N. R. Ct.)

ersoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Wat Indië noodig heeft. De Indische belastingen.

De *Deli Crt.* (21 Juni) en de *Java-Bode* (11 Juni L.N.) vestigen de aandacht op een beschouwing over de begrooting en de financieele positie van Indië, voorkomend in de „Ind. Fin." Wij citeeren de volgende ontleezeming:

De schuldenlast van Ned.-Indië is te groot in verhouding tot de geringe draagkracht van de bevolking. Om tot betere toestanden te komen, zal die schuldenlast moeten verminderen, in elk geval mag deze niet toenemen.

Belastingverhooging, om daaruit schuldaflossing te doen plaats hebben, is practisch onuitvoerbaar, omdat de bevolking reeds overbelast is.

De daling van de koopkracht van den Indischen gulden is in hoofdzaak te wijten aan de onberedeneerd groote uitgaven van het Gouvernement, en de déflatie wordt tegengehouden door de hooge belastingen.

De Regeering zal, ten einde in het meeste belang dezer gewesten werkzaam te zijn, moeten streven naar belastingvermindering.

Wij houden ons overtuigd, dat gedeeltelijke verlaging der belastingen en der tarieven voor Gouvernementsdiensten zou bijdragen tot verhooging van het bedrijfsleven in Indië en van zelve daardoor weder aan het Gouvernement ten goede zou komen, in den vorm van belasting, daling van den levensstandaard en verlaging der prijzen van goederen, materialen, enz.

Verder dienen de uitgaven van het Gouvernement nog sterker besnoeid te worden door vereenvoudiging der administratie, door samenvoeging van diensten, welke daarvoor in aanmerking komen, door benutting van het leger tot vredesdiensten, enz.

Aan den anderen kant kan gewerkt worden op vermeerdering der inkomsten, niet uit belastingen, doch uit verdere openstelling der Buitengewesten, de bevordering van kapitaal-influx door vrijgevige bepalingen en door omzetting van Gouvernements-bedrijven in gemengde bedrijven met overwegend belang voor den staat.

Voorts door ontginning van den bodem van Ned.-Indië in gemeenschap met naamlooze vennootschappen.

De inflatie moet uit Indië verdwijnen; eene nauwgezette bestudeering van dit probleem is één der eerste eischen van den tegenwoordigen tijd.

Het *Soer. Hbl.* (7 Juni 2e bl.) betoogt dat het Nederlandsche kapitaal in de naaste toekomst niet voldoende zal toevloeien naar de behoefte van Ned.-Indië. Buitenlandsch kapitaal zal in het tekort moeten voorzien. Het blad geeft weer hetgeen de Indische commissie tot herziening van het belastingstelsel in Ned.-Indië in haar eerste rapport over het kapitaalsvraagstuk heeft in het midden gebracht, om vervolgens de meening van eenige vooraanstaande buitenlanders over de vooruitzichten, het vreemde kapitaal in Indië geboden, te bespreken.

Neemt men dit alles in aanmerking — zoo besluit het *S. H.* — dan zal men met ons van oordeel zijn, dat er inderdaad voor het regeeringsoptimisme in deze, geen aanleiding bestaat. Wij kunnen begrijpen, dat de regeering gemeend heeft stelling te moeten nemen tegen ongefundeerde dreigementen van algemeene kapitaalsvlucht, maar deze houding mag haar niet verlokken om een wissel op de toekomst te trekken, die ons, wordt hij niet gehonoreerd, wel eens in de nabuurschap van insolventie zou kunnen voeren. En wij voor ons betwijfelen het ten zeerste, of het buitenlandsche kapitaal zoo willig gestemd zal blijken te zijn, als de Regeering het voorstelt. De Volksvertegenwoordigers, zoo in Indië als in Holland, die over deze belastingherziening te oordeelen hebben, mogen er bij de vervulling van hun taak wel van doordrongen zijn, dat hun uitspraak in deze aangelegenheid vèrstrekkende gevolgen heeft, en zij zullen goed doen door zich voor oogen te stellen, wat Indië in de toekomst allereerst van noode heeft. Kortzichtige en partijdige beoordeeling van deze gewichtige quaestie zou wel eens zóó groote nadeelen met zich mede kunnen brengen, dat de ontwikkeling van deze landen voor jaren werd geschaad en belemmerd. Indië heeft thans mannen noodig met vèrzienden blik. Wij hopen, dat de Volksraad bij zijn beslissing blijk zal geven hen in voldoend aantal in zijn midden te hebben.

Het *Bat. Nwsbl.* (16 Juni) noemt het antwoord der Regeering, betreffende de opmerkingen in de afdeelingen van den Volksraad over het voorstel tot heffing eener vennootschapsbelasting gemaakt, krachtig gesteld. Zoowel de Memorie van Antwoord nopens de Algemeene Beschouwingen, als die aangaande de derde begrootingsafdeelingen ademen een geest van groote beslistheid op het stuk van de vraagstukken der economische politiek, waaraan het belastingprobleem nauw verwant is. *De vaste lijn* is gevonden en wordt consequent doorgetrokken. Dit schept een groote mate van zekerheid voor de belanghebbenden tevens.

De Memorie van Antwoord betreffende de vennootschapsbelasting geeft tegenover hen, die een progressieve winstbelasting bleken voor te staan uit hoofde van mogelijke meerdere opbrengst, een volkomen duidelijk antwoord en zet bovendien het verband tusschen kapitaalsaantooning en progressie nog eens uiteen.

Het B. B. één bestuurscorps. De provincie West-Java.

De *Locomotief* (7 Juni) en de *Sumatra Post* (16 Juni) bepleiten een fusie der twee corpsen B. B.-ambtenaren.

De „Loc." acht de fusie wenschelijk ter bevordering van de verdere ontwikkeling van Indië als één economisch geheel:

Te voorzeggen valt wel, dat er in de toekomst een andere verhouding tusschen Java en de tegenoverliggende eilanden zal intreden, naarmate Java de grens zijner economische mogelijkheden zal zijn genaderd en de andere eilanden in volle ontwikkeling zullen geraken. De heer Helfferich heeft in zijn meer aangehaald artikel in „Koloniale Studiën" reeds cijfermateriaal bijeengebracht, dat op zulke veranderende omstandigheden wijst. Of men nu optimistisch in zijn verwachtingen omtrent Indië's economische toekomst is, de zekerheid dat tal van eilanden geschikt zijn om producten voort te brengen waaraan de wereld groote behoefte heeft, voorspelt een toenemende ontginning ook van het buiten Java gelegen gebied. En al laat zich die ontwikkeling niet met kunstmiddelen dwingen, anderzijds valt ze reeds te bevorderen door meer en meer

In den Dierentuin.

Geen aankondiging van een nieuwe dierenaanwinst berichten wij deze maal, doch een — dat nemen wij maar voor de zekerheid aan — blijde boodschap voor het jonge geslacht in het algemeen en de jonge dames in het bijzonder: van Zaterdag 26 Juli af zal in den Dierentuin gedanst kunnen worden. Gedanst op een nieuwen dansvloer, die tusschen den vijver en het hoofdgebouw is aangelegd.

Gisterochtend hebben wij een kijkje genomen en de heer Den Hertog, directeur van den Dierentuin, was zoo welwillend de noodige inlichtingen te verschaffen.

Het „Terrazzo", vervaardigd door een Italiaansche firma, heeft een oppervlakte van 15 bij 20 M. en is ontworpen door den tuinarchitect den heer Th. J. Dinn, onder wiens leiding de aanleg plaats vindt. Om de eigenlijke dansruimte is een z.g. gestapelde muur, van ouden steen en klei opgetrokken; tusschen dezen steen werden 80 verschillende soorten muurplanten geplaatst, die bij deze omheining een alleraardigst effect maken.

Op het grasperk wordt het toeschouwend publiek toegelaten en deze ruimte wordt verlicht door 12 electrische lampen, die tusschen de rieten meubelen een plaats zullen vinden. Aan de vier hoeken van den dansvloer worden 4 groote lampen opgesteld en op de hoeken van het balcon van het hoofdgebouw zullen twee schijnwerpers hun — ook gekleurd — licht op de dansende paren laten spelen, waarmede een feeëriek effect wordt bereikt.

Zooals we reeds opmerkten: a.s. Zaterdag heeft de feestelijke inwijding door het geven van een groot tuinfeest plaats. Tot de dansavonden — Dinsdag, Donderdag en Zaterdag — hebben in de eerste plaats leden van het Genootschap toegang, doch ook aan de Hagenaars, die danslustig zijn, zal tegen een matigen entrée-prijs toegang worden verleend.

Den eersten avond zullen twee strijkjes vroolijke dansmuziek doen hooren; de volgende avonden verleent een muziekkapel haar medewerking. De muziektent is verplaatsbaar, zoodat met de windrichting rekening kan worden gehouden. Het zal er dus wel op en nà den 26sten Juli vroolijk en opgewekt in den Dierentuin toegaan. Aan het jonge geslacht om het initiatief van de directie van onzen Dierentuin door een druk bezoek op prijs te stellen.

En nu jonge dames en heeren: le bal-champêtre est en marche...... on y dansera!

de bizondere beletselen voor haar weg te nemen. Tot die beletselen behoort de achterafstelling van het grootere Indië buiten Java.

Het is toch zeker niet veel gevergd, wanneer men meer en meer Indië gaat beschouwen als één land, waarvan de deelen in verschillende stadia van ontwikkeling verkeeren — niet meer: Java en de rest, maar: Indië. Tot die achterafstelling in naam en reputatie draagt, naar onze stellige overtuiging, in niet geringe mate bij het feit dat het Indisch bestuurskorps in twee deelen is gesplitst, één voor Java en Madoera, één voor de buitengewesten. Het is een oude, een heel oude kwestie, die der gescheidenheid van het korps, maar het is er een, waarin het laatste woord zeker nog niet is gesproken, en wij voorzien het oogenblik, waarop één korps in één land bestuur zal voeren.

Mede verwacht de „Loc." van de samensmelting een breedere ontwikkeling van het bestuursambt zelve:

De taak van den ambtenaar, tot het éene groote korps behoorende, zal zwaarder zijn dan tot dusver de taak van den bestuursambtenaar is. Maar ze zal weder winnen aan perspectief. Boeiender zal het werk worden van den ambtenaar, die telkens voor nieuwe problemen wordt gesteld, telkens met nieuwe volksgroepen in aanraking komt, telkens nieuwe politieke en economische verhoudingen leert kennen, telkens zijn geest verfrischt door weder uit anderen gezichtshoek de dingen te leeren zien. Wordt de taak van den ambtenaar hierdoor zwaarder, men verleene aan de positie een verhoogde materieele aantrekkelijkheid, welke dan tevens waarborg is voor een ruime keuze van candidaten en de mogelijkheid schept van een scherpe selectie. Het meerdere, aan het vernieuwde korps besteed, brengt met zekerheid zijn rente op.

Bovendien ziet de „Loc." in de éénwording van het korps bestuurders een middel om het trieste isolement van een groot deel van Indië te breken.

In het *Soer. Hbl.* (5 Juni 3e bl., 10 Juni 2e bl. en 14 Juni 3e bl.) deelt de heer *Zentgraaff*, nu de verschillende ontwerpen aan de Regeering zijn ingediend, de algemeene strekking mede van de voorstellen tot stichting der provincie West-Java, voltooid door den regeeringscommissaris mr. Cohen. Van *de nieuwe residenten* zegt de heer *Z.*:

Bij de invoering der provincie West-Java — en men moet aannemen, dat het er in 1925 van zal komen — krijgt men instede van de 4 residenties, waaruit het nieuwe gebied wordt samengesteld, 9 afdeelingen, welke allen door een resident worden bestuurd; iedere afdeeling krijgt 2 regentschappen. Hieruit blijkt, dat het ressort der nieuwe residenten, die geen gewestelijk chef, doch eigenlijk afdeelingschef zijn, beduidend kleiner wordt dan hetgeen thans door de residenten wordt bestuurd, en er was dus alle aanleiding voor het bureau voor de bestuurshervorming om de positie der residenten na invoering der bestuurshervorming, in aparte beschouwing te nemen.

De nieuwe residenten zullen, wat hun positie betreft, ongeveer staan tusschen de residenten en de ass.-residenten van thans. Ondanks de inkrimping van hun ressort, zal hun werk echter niet gemakkelijker zijn, wijl het bestuur veel intensiever zal worden dan thans het geval is. Zelfs mag worden opgemerkt, dat zij veelal lastiger en meer gecompliceerd werk zullen hebben, omdat zij te doen krijgen met de dan pas ingevoerde regentschapsraden. Zoo komen zij te staan voor allerlei nieuwe problemen en methoden.

De regeeringscommissaris voor de bestuurshervorming zou het daarom verkeerd achten, indien men de positie der nieuwe residenten niet gelijk liet aan die der huidige functionnarissen. Intusschen doet de geleidelijke wijziging van het bestuursambt de vraag rijzen of ook in het opleidingssysteem geen beduidende veranderingen zullen moeten worden gebracht.

De K. P. M. en de draadlooze.

Naar aanleiding van de schipbreuk der „Van Heemskerk" is in de pers betoogd dat althans alle grootere passagiersschepen der K. P. M. draadlooze telegrafie aan boord behoorden te hebben. Sedert is gemeld dat de draadlooze installatie van de „Rumphius" is opgeheven, een bericht, dat de *Nieuwe Soer. Crt.* (12 Juni) de volgende critiek in de pen geeft:

Dat bericht wil zeggen dat de betrokken maatschappij — zij het uit een oogpunt van bezuiniging — niet al het mogelijke doet om het leven van de haar toevertrouwde passagiers te beschermen tegen mogelijk gevaar. En dat dit gevaar geenszins denkbeeldig is, is nog onlangs duidelijk gebleken bij de ramp van de *Van Heemskerk*. Dank zij de gunstige weersgesteldheid is het mogelijk geweest om een roeiboot uit te zetten, welke eerst na vele uren roeien Kendari wist te [b]ereiken. Vandaar uit kon, via de vele andere telefoo[n]stations, Makassar worden bereikt en om assistentie [wor]den gevraagd! Men stelle zich eens voor, dat hier „noodweer" sprake ware geweest! De *„Van He[ems]kerk"* vervoerde niet minder dan *tweehonderd vijftig passagiers!* Wij zeiden reeds eerder, dat de [op]heffing van de scheepsradio-stations een maatregel [van] bezuiniging is. Het komt ons echter voor, dat deze [be]zuinigingsmaatregel onverantwoordelijk is, zoo[niet] erger! Er dienen dan ook zoo spoedig mogelijk [maat]regelen genomen te worden om daaraan een eind [te] maken. En zoo de bestaande bepalingen eventueel [in]grijpen van overheidswege niet gedoogen, dan [zullen] zij gewijzigd of aangevuld dienen te worden. Niet al[leen] de passagiers, doch ook de bemanning van het sch[ip] hebben recht op zoo uitgebreid mogelijke veiligh[eids]maatregelen. En van de stoomvaart-maatschappij is zoo niet de *wettelijke* dan toch de *moreele plicht* daar met al haar krachten aan tegemoet te komen. [Het] motto „Bezuiniging" dekt *niet* alles.

De kweekschool voor alle landaarden.

In het jaar 1918 werd namens de Regeering de [of]ficieele verklaring afgelegd, dat een kweekschool [voor] onderwijzers toegankelijk voor leerlingen van e[lken] landaard zou worden opgericht, waarmede dan [ook] Inlandsche onderwijzers met volledige Europee[sche] bevoegdheden zouden worden verkregen. Sinds [die] verklaring is het tot uitvoering nimmer gekomen. [Een] kweekschool voor alle landaarden is er nog steeds [niet].

Terwijl op de vragen in den Volksraad door [de] regeeringsgemachtigden voor Onderwijs telken[s] werd geantwoord met een verwijzing naar de tijd[s]standigheden, kan de *Locomotief* (10 Juni) mel[den] dat door de Regeering van het voornemen tot op[rich]ting van zulk een instelling is afgezien. De belofte [van] vijf jaar geleden is hiermede dus te niet gedaan.

Werkloosheid.

Aneta verneemt, hoe volgens de opgaven [van de] arbeidsbeurzen te Bandoeng en te Batavia, de [werk]loosheid in de volgende cijfers tot uitdrukking [komt]:

Bandoeng opgave	28 Maart:	204	werkzoekenden
	16 April:	285	„
	16 Mei:	375	„
Batavia	ultimo Maart:	62	„
	ultimo April:	56	„
	ultimo Mei:	54	„

Journalistiek.

De heer *M. Vierhout* neemt in de *Sumatra Post* [(…] Juni) afscheid van zijn arbeid als hoofdredacteur [van] dit blad, terwijl de *Deli Crt.* (20 Juni) woorden [be]zigt van groote waardeering voor de rijpe ervaring en karaktereigenschappen van den heer Vierhout.

In de *Sum. Post* van 21 Juni typeert de heer *C. v. [B.]* den afgetreden hoofdredacteur als een journalist, [die] de finesses van de Indische samenleving, de gro[nd]slagen van wat er gebeurde, kende en vermocht [te] ontleden als weinig anderen.

De heer *C. v. B.* acht het vanzelf sprekend dat [daar,] waar bij een Indisch blad de redactioneele staf [slechts] een bescheiden aantal leden telt — elke wijziging [in de] redactie haar stempel op de courant zal drukken. [Een] gewijzigde leiding brengt derhalve met zich mede [een] gewijzigd karakter van het dagblad. Het is niet wa[ar] dat het publiek gevormd wordt door de pers. [Het] wàs waar, maar het is het niet meer. Ongetwijf[eld] oefent een dagblad — door zijn voortdurend con[tact] met de lezers — invloed uit, doch deze invloed [is] niet meer overheerschend. De meer algemeene in[tel]lectueele ontwikkeling heeft geleid tot een zekere ge[es]telijke onafhankelijkheid, tot den wensch en het [ver]mogen om zich een eigen oordeel te vormen over [de] dingen van den dag. Men wenscht niet meer lastig [te] worden gevallen met opdringerige, ellenlange mee[nin]gen over de meest uiteenloopende vraagstukken; m[en] wenscht slechts de gegevens voor het vormen [van] een eigen meening en een eigen voorstelling. [Het] spreekt van zelf, dat belangrijke gebeurtenissen, [be]langwekkende verschijnselen aanleiding vormen tot [het] geven van een nadere synthetische beschouwing, [dat] zelfs bepaalde gebeurtenissen of toestanden dri[ngen] tot een oordeel, getoetst naar hetgeen goed en billijk [is]. Maar *de moderne journalist houdt ook daarbij ste[eds] het intellectueele [peil] zijner lezers voor oogen.* De [mo]derne journalist stelt zich niet *boven* zijn lezers — waaraan zou hij dat recht ontleenen? — maar *op [ge]lijke hoogte.* In dat opzicht zal de „S. P." trouw[ens] weinig verandering behoeven te ondergaan. Ook [nu] in haar gevoel van onafhankelijkheid, een onafh[ankelijkheid]

BESCHIKBAAR.

…lijkheid, die bij dezen overgang opnieuw is gesti… werd en de trots en de waarde van dit blad uitmakt.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

De Inlandsche werkman en de werkstaking.

In de „Sinar Hindia" van 27 Februari 1924 wordt in het Hoofdartikel geschreven dat men dagelijks nog steeds hoort van Inlandsche werklieden en beambten, die uit hun dienst worden ontslagen, tengevolge van genomen bezuinigingsmaatregelen.

Het aantal slachtoffers van die maatregelen is in de werkelijkheid dan ook niet gering.

In het jaar 1921 op kleine schaal begonnen, werden zij in latere jaren al sterker doorgevoerd, terwijl het zich laat aanzien dat zij in de jaren, die komen, niet zullen verminderen.

In de bestaande crisis, die wordt doorgemaakt, is de kleine werkman in Ned.-Indië er het slechtst aan toe, en groot zijn diens moeilijkheden om in het levensonderhoud te voorzien van hemzelf en van zijn gezin.

Die moeilijkheden rechtvaardigen, volgens het artikel, reeds een verzet tegen den kapitalistischen werkgever, ten einde te trachten aan diens willekeurig optreden tegenover den Inlandschen werkman te ontkomen.

Terwijl die werkgever toch, den werkman als een koelie beschouwt, verkoopt hij zijne producten met groote winst, waarvan de werkman nooit iets te zien krijgt.

En in den handel is het niet anders, want ook in het bedrijf is het de Inlandsche werkman, die de grootste moeilijkheden heeft te dragen en te overwinnen.

Men mag er zich dan ook allerminst over verwonderen wanneer de werkman in beweging komt en hier en daar, door het middel van werkstaking, betere bestaansvoorwaarden tracht te veroveren.

Tijdens de bekende jongste ernstige werkstaking van het Spoor- en Trampersoneel, haastte de Regeering zich artikel 161 van het Indisch Strafwetboek aan te vullen met een artikel 161bis, waarbij met straffen worden bedreigd de leiders van en de opstokers tot werkstakingen, die de orde in de maatschappij verstoren.

Hoewel dat artikel de werkstaking dus niet verbiedt, zoo wordt zij door die bepaling toch op ernstige wijze bemoeilijkt.

Zooals bekend, heeft dat artikel tal van slachtoffers gemaakt en dat dit feit het dagelijksche onderwerp van gesprekken is, spreekt van zelf.

Het resultaat van de uitwerking van dat artikel was voorts dien, dat de band tusschen werkstakers en leiders werd verbroken en het duidelijk bleek, dat eene organisatie van arbeiders in het geheel niet op prijs wordt gesteld.

Het feit dat de Regeering de werkstaking niet verbiedt, doch de leiders blootstelt aan de bepalingen van de Strafwet, ontlokte aan het Volksraadslid, den heer …wis, de interruptie, of men soms van meening was dat ooit eene werkstaking kon plaats vinden zonder organisatie van het werkvolk of zonder leiders.

Zonder organisatie en zonder leiders moet elke werkstaking mislukken, doch uit den boven omschreven stand van zaken blijkt wel ten duidelijkste, dat de Indische Regeering geen arbeidersorganisatie wil.

Niettemin is het wel de moeite waard hierbij te bedenken, dat eene in goed spoor geleide arbeidersorganisatie beter is dan mogelijke uit wanhoop gedane uitspongen van eene volksmassa.

Het ontbreekt in Ned.-Indië niet aan wetsvoorschriften die de volksbewegingen belemmeren.

Het zich vrij kunnen uiten is niet een bepaald recht van den Indonesiër, terwijl bij de bestaande volksbeweging de vrijheid niet op zijn breedst wordt gegeven.

En thans is artikel 161bis daar nog aan toe gevoegd, hetgeen voor den schrijver van het hoofdartikel de aanleiding is tot het afleggen van de verklaring, dat hij thans trachten wil de volksbeweging langs legale en regelmatige banen te leiden.

Het zijn niet alleen de volksleiders, doch ook de burgerlijke elementen die ernstige bezwaren hebben tegen art. 161bis en de krachtige toepassing daarvan, waardoor zoovele kameraden in de gevangenis terecht zijn gekomen.

Nog steeds worden dagelijks vele werkkrachten ontslagen, het loon verlaagd, duurtetoeslag afgenomen, het werk verzwaard, de werktijd verlengd en nog tal van andere voorzieningen genomen, die het levensbestaan en het lot van den werkman verzwaren.

Doch het volk kan zich niet meer verzetten; de werkstaking is in de bestaande omstandigheden niet meer uitvoerbaar.

Aan het Europeesch bestuur is thans de taak om den werkman te beschermen tegen te groote willekeurige handelingen van de zijde der werkgevers.

Men moet zich daarmede bemoeien, ter voorkoming van algeheele ontwrichting van maatschappelijke toestanden, tot schade van beide partijen.

Evengoed als art. 161bis van het Inlandsch Strafwetboek de vrijheid van het volk aan banden legt, even goed kan eene goede arbeidswet de willekeur van den werkgever beperken.

Behalve het Europeesch gezag, is er geen macht in Ned.-Indië, die den Inlandschen werkman van die willekeur kan afhelpen.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De beroemde Chineesche Tooneelspeler Mei Lan-Fang.

Zoowel iedere Chinees als iedere vreemdeling in China heeft gehoord van den beroemden tooneelspeler Mei Lan-Fang, die, door zijn ontroerend spel, het publiek weet te boeien en duizenden theaterbezoekers trekt.

Geboren te Peking, waar zijne uit Yangchow (Kiang-su) afkomstige voorouders reeds gedurende vele geslachten woonden, is hij thans 29 jaar oud, gehuwd en vader van één dochter.

Volgens mededeeling, voorkomende in de „Sinar Sumatra" van 24 Januari 1924, voelde de heer Mei Lan-Fang zich reeds vanaf zijne jeugd aangetrokken tot het tooneel, evenals zijn grootvader Chao-lien, zijn vader Shao-fun en zijn oom Yu-tien, die allen als tooneelspeler eene goede reputatie genoten.

Op 11-jarigen leeftijd trad hij op bij het tooneelgezelschap, waarvan zijn vader de leider was en toen kwamen zijne neigingen voor de Chineesche muziek, Chineesche dansen, de acrobatiek, de Chineesche schrijfkunst, enz. reeds uit.

Moeilijk was zijn levensbestaan wel, doch het maandelijksch loon van destijds, groot 200 dollar, is thans tot 30.000 per maand gestegen.

Vooral in Japan, welk land hij kort geleden gedurende 2 maanden bezocht, werd hij ruim voor zijne prestaties betaald.

De meeste voorstellingen worden echter in China gegeven.

Op verzoek van den Gouverneur van Hongkong zou de heer Mei Lan-Fang toenmaals optreden voor den Prins van Wales, tijdens diens bezoek aan het Oosten, doch, hoewel alles daarvoor in gereedheid was gebracht, is die voorstelling niet doorgegaan, omdat van het bezoek van den Engelschen Kroonprins aan Hongkong niets is gekomen.

De tooneelstukken, waarin hij de hoofdrol vervult, zijn in het Engelsch vertaald, hetgeen een reden te meer is voor zijn wensch om Engeland en Amerika te bezoeken.

Zijne garderobe bestaat hoofdzakelijk uit ouderwetsche kostbare kleedingstukken, welke gezamenlijk eene waarde van ongeveer 150.000 dollars vertegenwoordigen.

De buitengewone versierselen op het tooneel worden extra vergoed.

Het is evenwel gebruikelijk dat de tooneeldirectie de aangelegenheid der versierselen zelf regelt.

De stad Shanghai werd reeds voor de 6e maal bezocht, het eerst in 1913.

Het gezelschap bestaat uit 80 personen, waaronder de bekende acteurs Yen Chu-pong, Sio Kwei-Hua, Chen Yen-Hang, Wang Fung-Ching, Chow Jiu-an, Chu Kweifang, Yao Yu-fa en Chiang Miao-Shan.

Geen enkele vrouw behoort tot het gezelschap, waarvan de heer Yao Yu-fa directeur is.

Thans hebben de voorstellingen plaats te Kung Wu Tai, op een Fransch concessie-terrein, in de Rue de Consulat bij Lao Nan Men, in een theatergebouw dat 2000 bezoekers kan bevatten.

De heer Mei Lan-Fang, die herhaaldelijk op audiëntie bij eigen en vreemde autoriteit werd ontvangen en zekere consideratie geniet, speelde voor alle presidenten van de Chineesche Republiek, voor verschillende vreemde gezanten en ook voor den Franschen Maarschalk Joffre, tijdens diens bezoek aan het Oosten, zoomede voor tal van andere aanzienlijke bezoekers van vreemde nationaliteit.

BESCHIKBAAR.

Van de meesten hunner ontving hij souvenirs, of medailles, waarvan hij thans reeds meer dan 150 stuks bezit.

Hij is zeer mild ten opzichte van hen, die in moeilijke levensomstandigheden verkeeren en staat daarvoor een deel van zijne jaarlijksche inkomsten af.

Nadat de aardbeving in Japan had plaats gehad, gaf hij belangloos voorstellingen en zond 10.000 dollar aan de slachtoffers in de verwoeste streken.

Van het door zichzelf gemaakt portret hield hij verkooping en zond de opbrengst van 500 dollars aan liefdadigheidsvereenigingen te Peking.

Met 270.000 stemmen is de heer Mei Lan-Fang gekozen tot hoofd van den Chineeschen Acteursbond.

Volgens de beschrijving heeft hij een jeugdig, sympathiek uiterlijk en beschikt hij over een fraai, fijn, zacht spraakgeluid, waarmede hij het groote publiek weet te boeien.

Hij is vrij van elken bluf en spreekt steeds op eene nederige wijze met allen die hij te woord staat.

Behalve als acteur is de heer Mei Lan-Fang ook bekend als tooneelschrijver, teekenaar en dichter.

Zijne teekeningen werden reeds herhaalde malen met prijzen bekroond.

China bezit in dezen persoon een beoefenaar van den eersten rang van wetenschap, litteratuur en kunst, die geheel en al op de hoogte is van de oude Chineesche beschaving.

Literatuur-Overzicht.

De Soldatenpastoor Henricus Verbraak S. J.

Bij de N.V. de R.K. Boekcentrale te Amsterdam is verschenen de levensbeschrijving van pastoor Verbraak, aalmoezenier van het Ned. Ind. leger, geb. 27 Maart 1835 te Rotterdam, overleden te Magelang, den 2en Juni 1918. Het boek is geschreven door Pr. F. van Hoek S.J., leeraar aan het Canisius College te Nijmegen, die op verdienstelijke en sympathieke wijze het leven schetst van den onvergetelijken geestelijke die langer dan veertig jaar in Indië arbeidde, waarvan ruim dertig jaar op Atjeh.

Hoe hoog pastoor Verbraak stond aangeschreven, blijkt genoegzaam uit het feit, dat bij zijn heengaan uit Atjeh het Ridderkruis van den Nederlandschen Leeuw zijne borst versierde, benevens het Officierskruis der Oranje Nassau-orde, de Kraton-medaille en het Eereteeken voor belangrijke krijgsbedrijven.

Wijlen Luitenant-Generaal J. B. van Heutsz gaf van zijn hoogachting voor den algemeen beminden priester blijk door op zijn ziekbed voor het aan Verbraak gewijde boek een Voorwoord [1]) te schrijven, hetwelk wij ons veroorloven hier in zijn geheel te laten volgen.

„Aangezocht door den schrijver om diens levensbeschrijving van Pastoor Verbraak met een kort woord bij het publiek in te leiden, is het ondergeteekende eene bijzondere eer aan dit verzoek te voldoen en aldus een klein steentje te mogen bijdragen voor de eerezuil gewijd aan de nobelste figuur, die hij in zijn leven in Indië ontmoet heeft.

Hij heeft het voorrecht gehad dezen grooten priester, op wien de Katholieke Kerk met recht trotsch kan zijn, gedurende verscheidene jaren van diens ruim dertig jaar onafgebroken verblijf in Atjeh, van nabij te kennen. Hij heeft hem de troostmiddelen der Kerk zien brengen aan gewonden en stervenden, zonder zich ooit een oogenblik te bekommeren of daarbij zijne persoonlijke veiligheid op het spel stond of dat hij gevaar liep voor besmetting in cholera-hospitalen als anderzins.

Algemeen bemind en geeëerd, werd hij op de handen gedragen door officieren en minderen van alle gezindten, omdat hij in zijn liefdewerk nimmer vroeg naar godsdienstige overtuiging, maar alleen of er leed te verzachten viel of troost te brengen was.

Aldus, nederig, vroom, arbeidende zoolang zijne krachten zulks maar eenigszins gedoogden, heeft deze dienaar Gods zijn leven van zelfverloochening geheel gewijd aan anderen, zonder ooit iets voor zich zelven te vragen.

Moge zijne levensbeschrijving den weg vinden onder alle lagen van ons volk, allen ten voorbeeld en de herinnering levendig houden aan den waarachtigen priester.”

Na deze warme woorden achten wij een verdere aanbeveling van het boek overbodig en volstaan daarom met de mededeeling dat zich tusschen den tekst verschillende toepasselijke platen bevinden en het portret van Pr. Verbaak er aan voorafgaat.

De prijs is zeer billijk: ingenaaid *f* 1.75, gebonden *f* 2.25.

1) Het is gedateerd Merano, 12 April 1924.

BESCHIKBAAR.

De Indische Mercuur.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 28. Handelsbew van suiker in de verschillende landen der wereld jaar 1923, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs (vervol De Vorstenlandsche tabakscultuur, door F. Groen — Insterving van Hevea in verband met een s waterhuishouding in den bodem. — Economisch zicht van Ned.-Indië, de Straits Settlements, enz. leend aan het jaarverslag van de Nederl. Handel — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen Financieele berichten en verslagen, zoomede de o wekelijksche rubrieken. — De Afd. Handelsmuseum het Koloniaal Instituut geeft een uitvoerige opgav recente publicaties over rubber.

Id. No. 29. Oogstresultaten van suikerfabriek Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Paradijs — Over inlandsche rubber, latex-verzending en verstuiving. — Economisch overzicht van Ned (vervolg). — Kultuurberichten en de overige ger rubrieken. — Van de Afd. Handelsmus. van het Inst., literatuur over vezelstoffen, plantenziekte bodemvraagstukken.

Vulkanologische Mededeelingen.

Van de Vulkanologische mededeelingen (uitgav den Dienst van den Mijnbouw in Ned.-Indië) is Nr. verschenen. Dr. G. L. L. Kemmerling beh daarin de vulkanen van den Sangi-Archipel en Minahassa. In een afzonderlijken band bevinden bijbehoorende kaarten, figuren en zeer fraai uitge platen.

De Ingenieur.

Het Nr. van 19 dezer bevat een uitvoerige, g treerde beschrijving van het gebouw van het Kol Instituut te Amsterdam, door den bouwmeester van Nieukerken.

Economisch Statistische Berichten.

No. 446 (16 Juli) bevat het slot van de besch over het industrialisatie-vraagstuk voor Ned.-Ind Ir. J. van der Waerden. Eveneens het slot der king van „De nota betreffende den toestand 's Lands financiën”, behoorende bij de Indische grooting 1925, door G. J. W. Putman Cramer.

Orgaan van de Ned.-Ind. Pol. Econom. Bond

5e jaarg. No. 16. 5 Juni '24. Verzetsbeweging Java en Madoera en de voorkoming daarvan. — economie (beschouwing van eenige Inlandsche naren). — Onwettige occupatie van gronden, Garoeter.

Orgaan van de Ned.-Ind. Officiersvereeniging

Uit den inhoud van jaarg. '24, No. 5. De ineenst van het Turksche leger in 1918, door F. C. A. S (slot). — De vliegkleeding in de tropen, door Kengen. — De militaire school met voorbereid cursus te Meester Cornelis, door W. C. Camman schreven naar aanleiding van het artikel „De mil school in gevaar?”, door F. C. A. Schulte in afl. het Orgaan). — Van oefenen en oefeningen, do Roupié. — Voorbereiding van Artillerievuur, door Slothouber.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië

8e jaarg. No. 50 (14 Juni '24). Het onderhoud va Robusta-aanplant, door Dr. A. J. Ultée. — Period door Dr. W. Bally. — Landbouwvoorlichtings 3. Proefnemingen en verzameling van gegevens. dio (vervolg). — Een nieuwe kunstmest, door german. — Agrarische aangelegenheden (vervolg

Locale Belangen.

11e jaarg. afl. 23 (1 Juni '24). De nieuwe ver ring der z.g. accrestoelage, door G. de Raad. — keuring van locale begrootingen, door Steinmetz Pensioenstorting voor overleden ambtenaren. Kerchman. — Decentraliana. — De Indische Rad

Zendingsperiodieken.

Mededeelingen. Tijdschr. voor dingswetenschap. Deel 68, 2e stuk. Van tot christen, door Dr. A. C. Kruyt. II. Dogma en het heidendom der Possoërs. — Schöpferische Wel und die Mission, von Prof. Dr. J. Richter. Indische hooger onderwijs in het algemeen, do J. M. J. Schepper. (Prae-advies uitgebracht op Koloniaal Onderwijs-congres). — Indrukken (Zendings)-Conferentie te Helouan, door C. W. — Geschiedenis van de oprichting en de eerste van het bestaan der leproserie Laoe si Momo door E. J. van den Berg. — Uit de Maleisch-Javaan Soendaneesche pers. — Belangrijke verschijnselen Zendingsgebied.

lle den Volcke. Juli '24. Jaarverslag Zendings-Rante Pao over 1923 (vervolg en slot), door J. ksma.

e Banier. 6 Juni '24. Onder de Papoea's. Zendings-k in Nieuw-Guinea. Rede van zendeling Van Hasselt Jogjakarta.

Berichten uit de Heiden-Wereld. Jaarg. 24, 4. Jubileum Melaatschen-Asyl Bethesda in Suriname 99—1924. — Jaarverslag van de zending onder de anen in Suriname.

* * *

e vooruitzichten onzer Indische theecultuur, door v. d. C. (Handelsberichten 17 Juli '24, Bijblad De erl. Mercuur).

verzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche 1924, No. 24. (Bureau voor de Volkslectuur en aanvante aangelegenheden te Weltevreden).

ks Ethnographisch Museum te Leiden. Verslag van Directeur over het tijdvak van 1 Oct. 1922 tot 1 Jan. (Bevat o.a. een opgave van aanwinsten voor het eum van uit Ned.-Indië afkomstige voorwerpen).

prichtingsvergadering der afdeeling „Nederland" het Indo Europeesch Verbond (I. E. V.) op Dinsdag uli 1924 te 's-Gravenhage. (De Indische Verlofganger, Juli '24).

ochten langs West-Borneo (vervolg), door Spits. (Het erlandsche Zeewezen. 12 Juli '24).

eneraal van Heutz, door H. Colijn. Met portret. en Haard, 19 Juli '24).

as Problem des Totemismus. Eine Diskussion über Natur des Totemismus und die Methode seiner orschung (Fortsetzung). (Anthropos. Jan.-Juni 4).

BOEKAANKONDIGING.

n Elsevier's Algemeene Bibliotheek is verschenen: tsche Litteratuur sinds 1880, nadat reeds te voren dergelijk werkje over de Fransche Litteratuur veren. Eerstgenoemd boekwerk van de hand van Dr. ur Eloesser, is vertaald door Martha Leopold en t een hoogst belangwekkend overzicht van het elijk leven in Duitschland in de laatste veertig jaar.

Suriname.

dagbladen vermelden dat de Minister van Koloniën n middag van 16 Juli een onderhoud heeft gehad Baron van Heemstra, Gouverneur van Suriname, verlof in Nederland vertoevende. De Minister van ciën nam aan het onderhoud deel.

or Suriname is dat zeker een belangrijke dag ge-t. Van het verhandelde is niets uitgelekt. Wij vonden s in de dagbladen niets daaromtrent medegedeeld. communiqué zou zeker welkom zijn geweest.

* * *

het avondblad van het „Algemeen Handelsblad" 12 Juli een zeer belangrijk persgesprek met Baron Heemstra, wiens portret boven het stuk is afgedrukt. is een man aan het woord, die warm voelt voor land dat aan zijne hoede is toevertrouwd en dat hij gaarne uit zijn toestand van steeds toenemend al zou willen helpen.

Het is een ramp, — aldus de Gouverneur — dat and belang stelt in een grondgebied, dat voor het erland van groot belang is geweest en ook weer worden.

t eenige wat sommige Nederlanders van Suriname en vertellen, is, dat zij zelf, dat hunne ouders of re familieleden een gedeelte van hun kapitaal in naamsche plantages hebben verloren. En die omigheid is niet geschikt om sympathie voor een land elen."

t is zoo als Baron van Heemstra zegt, maar de elde Nederlanders moesten een geslacht teruggaan zich afvragen of hunne grootouders of overgrootders geen schatten hebben verdiend in den Surinaamn landbouw en vooral in den handel met en de epvaart op Suriname. Willen die Nederlanders weten Suriname heeft beteekend voor de Nederlandsche vaart, dan zouden wij hun den raad geven kennis nemen van het artikel in „De West-Indische Gids" Februari 1923 (4e jaargang, blz. 562, v.) waarin beken wordt een interessant boekje van J. Hudig Dzn. West-Indische *Zaken van Fernand Whaley Hudig.* —1797".

Er is door de voorouders van de bedoelde Nederlanders in Suriname zeker heel wat meer verdiend dan verloren.

Bijna tegelijk met het persgesprek met Baron van Heemstra kregen wij toevallig een circulaire van een effectenkantoor in handen, waarin een lange lijst van ondernemingen in Nederland en in Oost-Indië, waarvan de kapitalen geheel of bijna geheel verloren zijn gegaan. Een totaal verlies van circa *driehonderd millioen.*

En de lijst heet nog onvolledig. Daarin zijn niet begrepen de maatschappijen, welker aandeelen een koers noteeren verre beneden pari en waarin dus enorme bedragen verloren zijn. Het totaal daarvan kan eveneens op *driehonderd millioen gulden* gesteld worden.

Van andere reusachtige verliezen spreken wij hier niet.

Op de zaakkennis en het doorzicht van onze zakenmenschen schijnt wel wat af te dingen te zijn. Waren zij niet te onwetend geweest, hadden zij iets geweten van de mogelijkheden van Suriname en hadden zij b.v. daar een tiental groote suikerfabrieken opgericht dan hadden zij enorme winsten inplaats van schrikbarende verliezen geboekt, en dan hadden zij meteen een oude Nederlandsche kolonie uit zijn verval opgeheven. Over de groote waarde van Suriname als suikerland zijn alle deskundigen het eens. Die waarde behoeft niet meer onderzocht te worden. Dat daar suikerondernemingen bestaan, die met hun waarlijk niet moderne fabrieken jaren en jaren haar bedrijf voortzetten, bewijst genoeg dat de suikercultuur daar tot bloei kan komen. De bestaande plantages zijn toch geen filantropische inrichtingen, die in stand gehouden worden om een zeker aantal menschen werk te verschaffen. Dit zal toch zeker niet boven de bevatting gaan van onze zakenmenschen. Of zij daardoor tot beter inzicht zullen komen en hun ongegrond veroordeel tegen Suriname opgeven, zal de toekomst leeren.

Misschien gelukt het Baron van Heemstra de kapitaalkrachtigen in den lande de oogen te openen, in hun eigen belang en in dat van onze twaalfde provincie.

In het persgesprek zegt de Gouverneur: „Ik zou zoo gaarne zien, dat de kapitaalkrachtige lichamen, die zich tot dusverre altijd in hoofdzaak tot Java hebben gewend, datgene wat daar mogelijk bleek, ook eens met kracht in Suriname gingen probeeren. Het bouwen van fabrieken, het stichten van ondernemingen ligt niet op den weg van de Regeering. Ik ben zoo bang, dat Nederland in Suriname te laat zal komen. Dat het Nederlandsche kapitaal zich voor Suriname eerst zal gaan interesseeren, als het buitenland op het beste deel al beslag heeft gelegd".....

Wij lezen zoo juist weer in de Surinaamsche bladen dat een Amerikaansche combinatie in het kustgebied de katoencultuur wil ter hand nemen. Moet het zoo voortgaan?

Curaçao.

De Begrooting voor 1925.

VII.

Eindelijk kunnen wij thans in een tweetal artikelen ons overzicht van de behandeling der nieuwe begrooting in den K.R. beëindigen, daar de notulen van de eerste vergadering ons bereikt hebben, en die der slotvergadering wel in aantocht zullen zijn. Wij moeten ons echter bepalen tot het belangrijkste.

Vooreerst dan de mededeeling, dat met den voorzitter evenveel „gemachtigden" als leden aanwezig waren, zoodat de leden soms met 4 tegen 3 stemmen de belangrijkste beslissingen hebben moeten nemen.

Het debat werd in hoofdzaak beheerscht door den heer Statius Muller, die als voorzitter, zoodra hij aan de gedachtenwisseling begon deel te nemen, de leiding overdroeg aan den ondervoorzitter, waarmee gelukkig de „parlementaire" zede en wet, verleden jaar geschonden, in eere hersteld is.

De heer Muller heeft in zijne algemeene inleiding twee punten naar voren gebracht, die wel niet nieuw zijn, maar in den laatsten tijd toch wel eens opnieuw bekeken mogen worden. Door het naderen van de kans op eene sluitende begrooting is het vraagstuk der onderscheiding in gewone en buitengewone uitgaven (zoowel kapitaalsuitgaven als uitgaven voor werken van langdurig nut), waarvoor geleend mag worden, van groot belang geworden. Verscheidene jaren zijn door leening te dekken posten op de begrooting voorgekomen, maar zelfs de Administrateur van financiën scheen spreker niet te hebben kunnen inlichten over hetgeen daarvan geworden is. En nu wilde hij die er weer opbrengen n.l. *f* 150.000.— voor haven- en kade-verbetering, waarvan op deze begrooting *f* 1500.— af te lossen, in de

hoop, dat Nederland renteloos zal willen leenen. In de tweede plaats meende de heer S. M., dat de uitgaven voor geestelijke en materieele ontwikkeling der „beheerschte" bevolking, ook voor zoover het voorbereidende onderzoekingen en werkzaamheden betreft, voor rekening van het moederland moeten komen, daar dit „indirecte voordeelen" plukt uit het bezit der Kolonie". Het komt ons voor, dat de gedachtengang van den heer Muller, die uit zijne toelichting bleek, niet meer past bij de beginselen, volgens welke de laatste grondwetsherziening de „kolonie" door het moederland wilde „beheerscht" zien.

Intusschen, als wij de redevoeringen van den voorsteller goed begrepen hebben, zijn verscheidene der aangenomen amendementen een gevolg van bovenstaanden gedachtengang, die nu wel door eene incidenteele meerderheid in den Raad voor hare rekening is genomen, voor zoover zij zich niet, zooals het raadslid Gorsira deed, uitdrukkelijk van de toelichting van den voorsteller losmaakte, maar daarmee nog niet in de werkelijkheid is gegrond. En dit is ons groote bezwaar tegen deze bezuiniging. Om een sterk voorbeeld te noemen: de heer Statius Muller stelt voor, het salaris van den landbouwkundige te doen vervallen. Er opmerkzaam op gemaakt, dat die persoon voor 3 jaren aangesteld is, zegt hij, dat afvoering van deze post z.i. beschouwd moet worden als een „voorstel" aan de Regeering om die uitgaven voor rekening van het Rijk te brengen. Maar dat kan de Regeering niet doen, omdat deze uitgave in het Reg. regl. niet genoemd is onder die, welke voor rekening van het Rijk komen. Geen bezwaar, zegt de heer M., „de Regeering kan immers, desgewenscht, deze posten weer op onze begrooting brengen." Maar dat is toch geen ernstig werk!

Het gevolg der aangenomen amendementen en eene hoogere raming der ontvangsten is volgens onze becijfering een tekort van ƒ 47.396.—, door bezuiniging of als sluitpost tot eene sluitende begrooting door belastingverhooging te vinden.

Tot welke onnoodige moeilijkheden het stelsel van bestuursgemachtigden leidt, is weer eens gebleken uit eene uitlating van den inspecteur van het onderwijs, die moest verklaren op eene bepaalde vraag, dat hij geen opdracht had, om daarover te spreken, eene verklaring, waarvan wij allerminst dien ambtenaar maar des te meer dit stelsel een verwijt maken.

De op den eersten dag aangenomen amendementen betreffen:

ƒ 5460.— uitgaven voor het boschwezen (schrapping boschwachter),
ƒ 3500.— schoolvoeding,
ƒ 6700.— kosten van leergangen,
ƒ 4000.— landbouwkundige,
ƒ 7150.— landbouwuitgaven,
ƒ 1000.— reiskosten directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst,
ƒ 3500.— reinigingsdienst.

Jubileumzegels.

De „Amigoe" schrijft:

„Een officieel bericht in het „Gouvernements Advertentieblad van Suriname" maakt bekend, „dat de Jubileumzegels na 30 April niet meer verkrijgbaar zullen zijn. Degenen, die zulke postzegels nog in hun bezit hebben, mogen deze evenwel ook na dien datum nog gebruiken. Deze zegels blijven tot nadere bekendmaking nog steeds geldig."

Dit laatste wordt ook in Holland toegepast. Want deze week ontvingen wij nog brieven en couranten, in Mei uit Holland verzonden, voorzien van jubileumzegels. Dat deze zegels ook nu nog mogen gebruikt woden, is voor zoover wij weten, *hier niet bekend gemaakt.*"

Het is nog veel mooier: de jubileumzegels worden in Holland nog steeds *verkocht;* hun geldigheidsduur is onbeperkt. Trouwens de jubileumzegels van 1913 zijn ook nog steeds geldig. Wij zagen onlangs een brief met niet minder dan 10 verschillende thans tegelijk gangbare 10-cents-postzegels.

Alweer een staking.

Ongeveer 400 Arubianen zijn bij de „Petroleum" in staking gegaan. Zij hadden klachten over het drinkwater, over de behandeling door den opzichter en het nachtlogies. Tweehonderd zijn naar Aruba teruggegaan en 70 à 80 hebben het werk hervat.

Uit den Verren Vreemde.

Is de top van de Mount Everest bereikt?

De 3e expeditie ter bereiking van den top van de Mount Everest is naar de vallei van de Rongshar gekeerd met het eigenaardige resultaat, dat zij nie[t] [...] of de top bereikt is, of niet. Gelokt heeft de top, hi[...] gunstig weer geboden, de helden van het toeris[me] [...] hierop ingegaan, de dappersten hebben 't gebra[cht] [...] heel dicht bij het einddoel, toen heeft de top zi[ch] [...] hen mede, in wolken gehuld Zij zijn niet terugg[ekeerd] [...] zij konden niet bereikt, niet gehaald worden. H[...] zijn zij geweest? Waar rust hun overblijfsel? De [...] Everest heeft een nieuw doel te bereiken gegeven [...] den top, de plek waar Mallory en Irvine hun ko[...] met het leven betaald hebben.

Een van de leden, de heer Odell, heeft aan de [...] het verhaal gezonden, hoe de twee voormannen, d[...] Juni waren geklommen tot het kamp, door [...] Norton en Somerwell eerder opgeslagen, op een [...] van 8,235 M., een klim-record reeds! Zij waren to[...] vergezeld door 5 dragers, die o.a. de zuurstofapp[araten] meevoerden. Den volgenden dag zetten Malory en [...] de poging om den top te bereiken alleen voort. M[...] kijker hebben de expeditiegenooten hun onder[neming] kunnen volgen, totdat zij hen op 8609 M., d.i. op [...] van den top, uit 't oog verloren, eerst wolken, [...] de duisternis. Nadien niets meer!

Zooals van zelf spreekt is alles beproefd wat d[...] was om tot hen te komen of om hun lijken te [...] Alles echter te vergeefs. De dragers, die niet verd[er] [...] geweest dan het laatste kamp, kwamen ongedeerd [...]

Den 14en moest overste Norton, die sedert den [...] keer wegens ziekte van generaal Bruce de leiding [...] het verplicht afbreken der onderneming bericht[en] [...] expeditie zou den volgenden dag naar de Rongshar [...] gaan, om daarna huiswaarts te keeren. Zij kon [...] op records in het bergklimmen, maar dit succes [...] te duur betaald. Zal ooit uitgemaakt kunnen wor[den] [...] voor den hoogen prijs door de offers ook de [...] gekocht van den hoogsten top van de aarde betre[den] hebben?!

Er blijft diepe mystiek liggen in de angstw[...] zorg, waarmede de aarde haar geheimen omb[...] waakt, beschermt en verdedigt.

Mystiek, van welke ook groote aantrekkingsk[racht] [...] blijft uitgaan blijkbaar. Zwitsersche berggidsen sch[...] door hetgeen de Britsche expeditie ondervonden [...] het plan te hebben gevormd om zich volgens een [...] methode op te maken tot het veroveren van den [...] Everest-top. Zij willen daar een tijd in de hooge [...] gaan doorbrengen, om er te acclimatiseeren en z[ich] [...] trainen, en zoo 't „langzaam gaat zeker" op nieu[w] [...] proef stellen.

Revolutie in Brazilië.

Als de groote Zuid-Amerikaansche republie[k] [...] revolutietoestand verkeerde, een gebied van on[...] gelijke uitgestrektheid als dat der U. S. van N[oord-] Amerika, of wil men liever als de gezamenlijke [...] van Midden- en West-Europa, dan zou een half w[...] deel in lichtelaaie staan. Maar wie de berichten [...] en de toestanden eenigszins kent, weet dat de re[volutie] [...] die er thans woedt, al is zij toch al erg genoe[g] [...] afspeelt in een kleine hoek en het overige van he[t] [...] niet in beroering behoeft te brengen.

De staten, die samen de Vereenigde Staten [van] Brazilië vormen, behouden in hun staatkundige [...] heid een groote mate van zelfstandigheid. Zij v[...] b.v. ieder hun eigen financieele politiek, menig [...] lander weet dit b.v. door zijn effecten van den [...] Para, die onlangs weer wat achterstallige rent[e] [...] innen. De revolutie, die zich nu afspeelt laat de [...] staten niet koud, en de mogelijkheid is ook niet [...] sloten dat een hunner besluit een woordje te [...] meespreken, maar zooals 't verloop zich tot nu [...] teekent, speelt alles zich af in een hoekje ter [...] van ons land, in hoofdzaak zelfs tusschen S. Pau[lo] [...] Santos, een paar dagmarschen van de hoofdplaats [Rio] de Janeiro.

Toen den 6en Juli de eerste teekenen van den op[...] gesignaleerd werden, frischten eenige bladen he[t] [...] heugen op voor voorafgegane gebeurtenissen.

Door het verdrijven van de monarchie is Brazili[ë] [...] een republiek geworden, maar democratische [...] tingen worden er geenszins gehuldigd. De tegen[...] dige president Bernardes, moest al dadelijk do[...] kleine revolutie heen na zijn verkiezing. Hij he[eft] [...] grooten aanhang, maar heeft hierdoor ook zeer v[...] vriend te houden, hetgeen daar in departement[...] bureaux toestanden doet voortbestaan, die ve[el] [...] lijken op die waardoor de Spaansche ambtelijke [...] leving berucht is. Wie geen vriend is, is daar[...] ook niet geduld. Ook de pers heeft zich op het [...] ringsinzicht te orienteeren. Verkiezingen worden [...]

hooger hand en van ambtelijke zijde beïnvloed, een vindt dit gewoon en natuurlijk.

was 't toch kunnen gebeuren, dat door de staat Paulo, die aan Rio de Janeiro grenst, in Februari dit jaar een senator gekozen en afgevaardigd werd, niet verkoos met alles mee te gaan, zooals de regeedit zou gelieven op te disschen. Dit werd als een ldbaren misstand beschouwd. President Bernardes te bewerken, dat, door een zeer bijzondere berekeuitgemaakt werd, dat de gekozene Machado niet de meerderheid had gehad, waarop zijn afvaardiging den senaat was geschied, maar zelfs in de minderwas gebleven, zoodat een ander zitting kwam n.

wijst al op een wrijving van beteekenis tusschen ulo en de huidige regeering, wrijving die door lijke gebeurtenissen natuurlijk slechts kan veren.

der de redenen van ontevredenheid, die tot het uitn van den opstand hebben geleid, wordt, 't spreekt n zelf, ook de belastingdruk vermeld. De republiek der staten vragen belasting, de wijze waarop de ervan plaats vindt ergert vaak meer dan 't bedrag S. Paulo geldt wel als de rijkste staat van de bliek, maar spant dan ook de kroon voor het bedrag buitenlandsche schuld. Bernardes wil de staten in vrijheid van, schulden aangaan beperken, ook dit waad bloed.

berichten over het verloop van den burgeroorlog schaarsch en weinig betrouwbaar, daar de censuur en kneedt. In elk geval is er uit op te maken, dat verzetspartij, welke onder generaal Isidores Lopez, hoofdzetel te S. Paulo heeft, zich in die plaats versterkt heeft, en dat de regeering om er de hand weer te krijgen, een moeilijken strijd te n heeft. De regeering van den staat S. Paulo kwam niet in opstand tegen de republiek. St. Paulo heeft het bombardement van weerszijden geleden. De ezen aan dooden en gewonden werden al spoedig duizendtallen uitgedrukt. Zij zullen zeker zeer aanzijn.

hebben eerst geruchten geloopen over groote essen van de opstandelingen, wier hoofdmacht van aulo naar de havenplaats Santos in opmarsch zou n. Den 13en Juli werd bericht dat de president van de stad zou hebben moeten verlaten, generaal da, die er 't bevel voerde, zou gevangen genomen Generaal Lopez zou over artillerie, vliegmachines nks beschikken.

Braziliaansche regeering bleef echter geruststelberichten verspreiden. Haar troepen zouden den nd weer geheel meester geworden zijn, en de stad ulo ingesloten hebben. Maar het feit van de atie van militairen en politiebeambten in Rio de ro zelf, scheen er toch op te wijzen, dat zij in haar ddellijke omgeving verdachte verschijnselen had enomen.

den wij boven dat de berichten over den opstand kt bleven tot den aangegeven hoek, er kwam r ook een gerucht over het uitslaan van de vlam n staat Sergipe, die veel noordelijker gelegen is, dit werd niet nader bevestigd.

wel van Italiaansche als van N. Amerikaansche werd het noodig geoordeeld oorlogsschepen naar de Janeiro te dirigeeren ter bescherming van de gen der onderdanen van die staten.

laatste officieele berichten luiden heel gunstig de regeering. Een 18000 man zouden S. Paulo bed hebben; na een bombardement zouden zij in de gedrongen zijn, waar het verzet als gebroken kon n beschouwd. De gemeenschap naar buiten was loten, zoodat van hulp brengen geen sprake meer zijn. Het gewone verschijnsel: „veel overloopers” ook op het naderend einde van het verzet.

r de Braziliaansche regeering voert een zóó ge censuur, dat een paar Amerikaansche dagbladespondenten uitgewezen zijn, omdat zij, naar het onjuiste berichten gaven. Die censuur ten spijt n berichten doorlekken, die de positie der verpartij volstrekt niet als hopeloos weergeven, en zelfs gunstiger noemen dan die der regeeringsen.

n leze de komende berichten met aandacht.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Amersfoort:

Vrijdag 1 Augustus a.s. zal met de leden en intro's een uitstapje worden gemaakt naar Veenendaal Rhenen, om de tabakscultuur te leeren kennen en te vergelijken met die cultuur in Deli; bezoek aan n, fermenteer- en droogschuren, enz.

Mededeelingen.

Van de Redactie:

Van den Penningmeester van den Bond van Surinamers in Nederland (Amsterdam, Stadhouderskade 152) ontvingen we onderstaand schrijven, hetwelk we gaarne een plaatsje verleenen.

Geachte Redactie,

In het blad van 3 Juli j.l. berichtte u de verschijning van „Een achttal Surinaamsche liederen in oorspronkelijken tekst”. Wij deelen u hierbij mede, dat de uitgever ons een kleine bezending hiervan gestuurd heeft ter plaatsing in Nederland onder de verschillende liefhebbers. Onder toezending van een postwissel van *f* 1.20 wordt gaarne per omgaande een exemplaar toegezonden. Het zou ons aangenaam zijn, indien u bovenstaande in uw blad wilde bekend maken, ter verdere verspreiding van eenige kennis over Suriname.

Van het Dagelijksch Bestuur:

De Secretaris-Penningmeester der Vereeniging „Oost en West” is tot 19 Augustus afwezig.

De aandacht onzer leden wordt gevestigd op den nog slechts beperkten voorraad van den bronzen Eerepenning, welke ad *f* 3.50 verkrijgbaar is aan het Secretariaat der Vereeniging, Heulstraat 17.

DE OOST EN WEST-MEDAILLE.

Aan H.H. Secretarissen der afdeelingen: De heer Baars, secretaris der Afd. Apeldoorn, oppert het denkbeeld om de O. en W.-medaille, waarvan iedere afdeeling een exempl. bezit, te doen exposeeren bij een juwelier ter plaatse. Aan deze uitstalling zou eventueel kunnen worden toegevoegd een voorwerp, een passend bijschrift of ander reclame-middel, met de mededeeling van den prijs waarvoor de penning verkrijgbaar is. Ter overweging aanbevolen.

Ter kennisneming door de leden ligt op de Leeszaal, Heulstraat 17, het jaarverslag over 1923 van het Koloniaal Landbouwmuseum te Deventer.

Zoomede het Verslag over het jaar 1923 van het gesticht „Oranje-Nassau” te Magelang, door Joh. van der Steur, Godsdienstleeraar-Directeur van de gestichten.

Van het Informatie-Bureau:

MET VERLOF UIT INDIE AANGEKOMEN AMBTENAREN.

Mr. J. C. L. Cambier, lid van den Raad van Justitie te Semarang, 's-Gravenhage, p/a. firma Mathol en Cambier.
A. Wijnekes, Gouvernementsarts bij den B. G. D., 's-Gravenhage, Celebesstraat 13.
A. J. Doesburg, Treincontroleur bij de S.S.T., Amsterdam, Daniël Stalperstraat 99.
Mr. W. Andrée Wiltens, Voorz. van den Landraad te Toeban, Scheveningen, Gentschestraat 127.
Mej. W. A. J. Wollweber, 2de Comm. bij het Hoofdbestuur v. d. P. T. T., Amersfoort, Utrechtscheweg 121.
P. J. Goedhart, Secr. van het Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden, Arnhem, Burg. Weertstr. 58.
Mr. L. G. Krol, Voorz. van den Landraad te Menado, Leiden, Bilderdijkstraat 2.
Mej. C. Füglistahler, Comm. bij den dienst van het Toezicht op de Spoor- en Tramwegen, 's-Gravenhage, Hotel de Zalm, Molenstraat.
G. Gerlach, Ass.-Res. ter besch. van den Resident van Palembang, 's-Gravenhage, Stadhoudersplein 88.
J. H. G. Hampel, Ref. bij de Compt. bij het Dep. van Financiën, Amsterdam, 2de Const. Huygenstraat 81.
Mej. A. de Bruin, Onderw. 3e kl. bij het O.E.L.O., Rotterdam, West Duelstraat 50.
V. P. Mangold, Hoofdopzichter bij het Boschwezen, 's-Gravenhage, Frederikstraat 117.
H. W. van der Moolen, Adm. bij het Krankzinnigengesticht te Lawang, Zutphen, Zaadmarkt 91.
Mevr. C. C. Deye, administratief ambt. bij de P. T. T., München, Conradstr. 5 (Ie etage).
C. H. J. van Baren, leeraar Kon. Willem III School, Batavia, 's-Gravenhage, „Maris Stella”, Oude Scheveningscheweg 33A.
B. R. van der Most, Comm. v. Pol. 1e kl., Delft, Oude Delft 165.

Aan de Leden van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

s DE UITGEEFSTER.

E. M. Nunes, leeraar H.B.S. te Semarang, 's-Gravenhage, Obrechtstraat 421.
Dr. J. H. Jacobs, leeraar Alg. Middelb. School te Djokjakarta, 's-Gravenhage, Hotel Pomona, Molenstraat.
F. J. G. Becker, leeraar Kon. Wilhelminaschool Batavia, 's-Gravenhage, Oranjeplein 15.
G. van Kleef, wnd. plaatsverv. tijd. Insp. van het Holl.-Ind. onderw., Assen, Kloosterstraat 4.
J. C. Wegenaar, Ambt. 4e kl. I.M.A., 's-Gravenhage, Reinkenstraat 78.
B. F. E. Pinsel, Ambt. 4e kl. I.M.A., 's-Gravenhage, Regentesselaan 93.
A. J. Jansz, Ambt. 4e kl. I.M.A., 's-Gravenhage, Thomsonlaan 39.
V. H. Margadant, Ambt. 4e kl. I.M.A., 's-Gravenhage, Groothertoginnelaan 202.
J. L. W. Grootenboer, Ambt. 4e kl. I.M.A., 's-Gravenhage, Obrechtstraat 300.
J. A. Lefeber, Opz. 1e kl. S.S.T., 's-Gravenhage, Zoutmanstraat 86.
J. H. Meyjes, Ref. bij de Alg. Rekenkamer, 's-Gravenhage, Columbusstraat 21.
J. C. D. Pelt, Techn. Ambt. 1e kl. P.T.T., Rotterdam, Prins Hendrikkade 149.
J. van Roosendael, Beheershoutvester bij het Boschwezen, Deventer, p/a. J. Brouwer, Brink 6.
C. A. H. Taminian, Ond. 3e kl. O.E.L.O., Gouda, Hotel de Mink, Crabethstraat.
A. F. C. Pieters, Ambt. 4e kl. I.M.A., 's-Gravenhage, Thomsonlaan 35.
J. M. Smit, Controleur bij het B.B., 's-Gravenhage, Hotel Pomona.
J. C. Tadema Wielandt, Contr. Pandhuisdienst te Djokjakarta, 's-Gravenhage, Obrechtstraat 486.
A. K. A. Kuen, Stat. 1e kl. S.S.T., 's-Gravenhage, Van Speykstraat 173, 1e étage.
W. L. Feijtes, Ambt. 4e kl. I.M.A., 's-Gravenhage, Verheulstraat, p/a. Mevr. de Wed. Achilles.
Mej. C. S. Malasch, Hoofdtelefoniste P.T.T., 's-Gravenhage, Regentesselaan 93.
A. J. Ouwejan, Hoofdboekh. bij de Bankatinwinning, 's-Gravenhage, Aert v. d. Goesstraat 25.
Mevr. A. M. van Griethuijsen geb. de Vriendt, Onderw. 2e kl. O.E.L.O., Bennekom.
W. Krayenbrink, Opz. scheepsbouw Marine Etablissement, Hellevoetsluis. Haarlemmerstraat 78.
K. Stam, Ambt. 2e kl. bij de Land. inkomsten te Kediri, Bussum, Koningslaan 13.
L. M. J. van Dijck, Hoofdcomm. Hoofdkantoor B.G.D., 's-Gravenhage, Beeklaan 320.

MET VERLOF UIT INDIE AANGEKOMEN OFFICIEREN (in Mei en Juni j.l.).

Ch. L. Vogelesang, Luit.-Kol. Genie, Den Haag, Ant. de Haenstraat 29.
A. M. B. Tergast, Kolonel Cavalerie, Den Haag, 1e Sweelinckstraat 35.
E. G. Döbken, Kap. Art., Dordrecht, Dubbeldamscheweg 31.
F. H. Geerligs, Kap. Inf., Amsterdam, Wijttenbachstraat 30.
C. J. la Rivière, Kap. Inf., Den Haag, Fred. Hendriklaan 217.
J. Zijlstra, Kap. Inf., Epe (Gld.), p/a. den Heer W. Heetjans.
A. Kuijer, Off. v. Gez. 1e kl., Den Haag, Daguerrestr. 99.
S. Kroonenberg, Off. v. Gez. 1e kl., Leiden, Mare 31.
A. C. van der Togt, Off. v. Gez. 1e kl., Amsterdam, P. C. Hooftstraat 57 I.
E. H. Hermans, Off. v. Gez. 2e kl., Amsterdam, Harmoniehof 38 III.
L. E. Hinrichs, Mil. Paardenarts 1e kl., Nijmegen, St. Annastraat 16.
F. G. L. Weyerman, 1e Luit. Genie, Den Haag, Loosduinsche kade 122.
G. J. van Driel, 1e Luit. Art., Den Haag, Copernicuslaan 50.
H. J. Pluijm, 1e Luit. Mil. Adm., Nijmegen, Franschestraat 3.
J. A. van der Bijl, Onder-luit. Mil. Adm., Maastricht, Meersserweg 257A.
F. G. van der Elst, Onder-luit. Apothekers-Assistent, Schoten bij Haarlem, Ben Viljoenstraat 26.

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

G. A. Fokker, Wasstraat 30 te Leiden, als administratief ambtenaar bij het Binnenlandsch Bestuur;

Dr. H. L. Koppelman te Heerenveen, als leeraar bij het Openbaar Middelbaar Onderwijs.

Dr. W. F. Stutterheim, Westersingel 119 te Rotterdam, als ambtenaar ter beoefening van de Indische talen of voor een andere met zijne opleiding ver houdende betrekking;

Mr. A. M. Crettzberg te Abcoude (Ned. Herv. torie), als rechterlijk ambtenaar;

L. A. van der Linden, Benthemstraat 48a te B dam; M. Schuurmans, Emmastraat 1 te Groning Raadsveld, Pijnackerstraat 47boven te Rotterdam, als onderwijzer 2e klasse bij het Openbaar Europ Lager Onderwijs.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH INDISCHEN STAATSDIENST EN VOOR 's LANDS DIENST IN SURINAME EN IN CURAçAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's L dienst in Nederlandsch-Indië, Suriname en Cur waarin moet worden voorzien door uitzending wege het Departement van Koloniën, bestaat gelegenheid tot mededinging.

1⁰. Uitzending voor den Nederlandsch-Indi Staatsdienst:

a. onderwijzer(es) bij het m.u.l.o. (hoofdakt akte wiskunde l. o. vereischt);

b. onderwijzer(es) bij het openbaar lager ond (voor onderwijzeres hoofdakte vereischt);

c. officier van gezondheid 2de klasse (in vast tijdelijken dienst).

2e. Uitzending voor 's Lands dienst in Surinam hoofdverpleegster bij het militair hospitaal te maribo.

3e. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao hoofdonderwijzeres met akte Fransch.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekk in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het nisterie van Koloniën, 9de afdeeling, onderafd A. B. (voor de betrekkingen genoemd onder *a* tot de 8ste afdeeling (voor de betrekking onder de 10de afdeeling voor de betrekking onder 2⁰. den heer H. P. van Nieuwenburg, J. Pzn. Coenst 's-Gravenhage, voor de onder 3⁰. genoemde betr gen.

Mutaties van 16 tot 23 Juli 1924

Nieuwe Leden:

Mevrouw F. Bierman-v. d. Meulen, Amersfoort, T schadelaan 3.
J. van Bruggen, oud-Hoofdofficier der Marine-S vaartdienst, Den Haag, Pijnboomstraat 60, f 5.—
H. M. Brouwer, Luit.-Kolonel Inf., Amsterdam, Breestraat 142, f 5.—.
Mevrouw L. Scheltema de Heere, Utrechtscheweg Amersfoort.

Rectificatie Mutatiestaat 25 Ju tot 16 Juli 1924.

Ad. ter Cock, Voorzitter Raad van Arbeid, Amers Huygenslaan 12.

Afschrijven:

Mej. A. H. Kok, Amsterdam, p/a. Mevr. Nadort, B dijkstraat 96.
A. van Gelder, Prins Hendrikkazerne, Nijmegen.
J. R. van Leeuwaarde, Prins Hendrikkazerne, megen.

Adresveranderingen:

A. J. H. Scherp, O.-I. Ambtenaar m.v., van: Ge denberg naar: Overveen, Bloemendaalscheweg (afd. Haarlem).
G. B. Honnebier, van: Haarlem, Voorzorgstraat 55, Schoten, Lombokstraat 34 (afd. Haarlem).
J. R. Drost, van: Deventer, Parkweg 10, naar: Arn Betuwestraat 4, f 5.—.
C. A. de Jongh, oud-Luitenant-Kolonel O.-I. L hem, van: Velperweg 84 naar: Rijnkade 118.
H. K. Knottenbelt, Directeur N.V. Levers Zeepf ken, van: Vlaardingen naar: Den Haag, Marlo Hofzichtlaan 20, f 5.—.
F. M. Gescher, Leeraar M. O., van: Sittard naar Haag, Malakkastraat 71, f 5.—.
L. Ch. A. Fonteijn, oud-Ass.-Resident, Den Haag, Frederik Hendriklaan 104 naar: Frederik He laan 123.
G. W. A. Lucardie, Commies P. en T., Den Haag, Poste restante naar: Columbusstraat 212.
Mr. L. Tobi, Rechterlijk Ambtenaar, van: Noor aan Zee naar: Garoet, Hotel Bellevue.
Mr. J. Elshout, President van den Raad van Ju van: Solo naar: Makasser.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

UDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. Hietink, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

FORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

UIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. Hietink of den administrateur, den Heer W. Meijer.

UIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

ESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma TINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.

Nederlandsch-Indië en de handel.
Indische toestanden gezien door een inlander.
Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
Sarikat-Islam.
De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
De Europeesche vrouw in Indië.
De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
Over de Kolonie Suriname.

Serie II.

No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De Inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

Over Bali en zijne bewoners.
Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
Inlandsche Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.

No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd **Heulstraat 17** (Hoofdbestuur).